

2-1981 maj

sydasiens

5kr

bulletinen

sydasiens
BOX 1142, 221 05 LUND

Myrdals Indienlösning

BONDEKAMPEN

Australia A\$1.35 - Bangladesh Taka 15 - Belgium BFr 90 - Brunei BS3.00 - Burma K2.20 - Canada C\$2 - China US\$1 - Denmark DKr 22 - France FF 13 - Germany DM 6 - Greece Dr 120 - Holland Fl 6 -
Hongkong HK\$7 - India Rs 14 - Indonesia Rp 1000 - Italy Lit 2500 - Japan ¥400 - Korea Won 900 - Laos US\$1 - Malaysia MS3.00 - Nepal NC Rs 14 - New Zealand NZ\$1.20 - Norway Nkr 18 -
Pakistan Rs 14 - PNG Kina 1 - Philippines P9 - Singapore S\$3.00 - Sri Lanka R 14 - Sweden SKr 13 - Switzerland SFr 5 - Taiwan NT\$40 - Thailand Baht 30 - U.K. 1.10 - U.S.A. US\$1.75

Adress till Sydasiabulletinen:

G Dückers väg 1F
241 00 Eslöv, 0413/60201

Sydasiabulletinen ges ut fyra gånger per år. Redaktionen växlar mellan Stockholm, Göteborg och Malmö-Lund. Detta nummer ansvarar Göteborgsgruppen för, och nästa nummer kommer att göras i Lund. Artiklar, debattinlägg m m är välkomna.

Prenumeration för fyra nummer (ett år) kostar 20 kr. Stödprenumeration kostar 50 kr och institutioner får betala 30 kr. Vill man ha sig tillsänt ett enstaka nummer så kostar det 6 kr.

Postgiro: 79 54 96-9 Sydasiabulletinen.

Redaktion detta nummer: Lars Eklund, Thomas Bibin (ansv utg), Eva Bengtsson, Stig Hansén, Lennart Karlsson och Stina Wassberg.

Kontaktpersoner för Sydasiakommittéerna:

Stockholm:

Kalle Kjellman, Hålsingegatan 7
113 23 Stockholm, tel 08/32 84 68

Göteborg:

Thomas Bibin, Erik Dahlbergsgatan 27 A, 411 31 Göteborg, tel 031/16 15 12

Malmö/Lund:

Carl-Johan Charpentier, G Dückers väg 1F, 241 00 Eslöv, tel 0413/602 01
Rune Romhed, Nils Bjelkegatan 6, 222 20 Lund, tel 046/12 21 23

Uppsala:

Anders Forsberg, Fänkålgatan 3, 754 47 Uppsala, tel 018/25 47 27

Danmark:

Stig Toft Madsen, Burmeistergade 27, 1429 Köpenhamn K, tel 01/54 56 11

Sydasiakommittéernas plattform:

Sydasiakommittéerna i Sverige har som mål att sprida information om situationen i Sydasien och stödja de krafter som bekämpar imperialismen, det politiska förtrycket och underutvecklingen i området.

Kommittéerna är fristående från politiska partier och grupperingar i Sydasiens och i Sverige.

Tryck: Infotryck ab, Malmö 1981

INTERVJU MED JAN MYRDAL

sid 3

Stig Hansén har träffat Myrdal, som nyligen har summerat sina intryck av Indien i bokform. Stora bondestrider väntar tror en optimistisk Myrdal.

RIKEBÖNDERS KAMP I INDIEN

sid 7

Staffan Lindberg är kritisk mot Myrdals syn på bonderörelsen. Det är inte fattigbönderna som är på marsch utan tvärtom rikebönderna.

ADOPTIONER ÄR NÖDVÄNDIGA

sid 12

så länge det föds önskade barn. Författaren *Klas Engström* deklarerar att adoptioner behövs för barn som vanvårdas i Sydasiens.

BARNARBETE I PAKISTAN

sid 14

Alain Lefebvre berättar om hur barn utnyttjas till alla slags arbeten. Lagstiftningen har inte fungerat. Tvångsarbetsläger har förekommit.

NOVELL: STREJKMÖTET

sid 16

Ett utdrag från den indiske progressive författaren *Mulk Raj Anands* roman "Kuli" inleder Sydasiabulletinens nya litterära satsning.

REPORTAGE FRÅN GERILLANS LAND

sid 19

Christer Lundgren och *Björn Henriksson* har följt med en gerillagrupp in i Afghanistan. De berättar om sina upplevelser och intryck.

MONGOLIET - AFGHANSKT FÖREDÖME

sid 24

Lars Eklund har efter ett besök i Mongoliska Folkrepubliken funnit intressanta paralleller med Karmalregimens vision av Afghanistan.

SAMTAL MED BUDDHISTMUNK

sid 28

Gunnar Janzon har intervjuat en munk i Sri Lanka, som berättar om buddhismen på ön, om livet i klostret och om vanligt förekommande symboler.

"FACKET LÅTER SIG INTE TÄMJAS"

sid 30

Ebbe Andersson som deltog i TCO/TBV:s Sydasiensresa i vintras redogör för den fackliga situationen i Sri Lanka efter fjolårets generalstrejk.

GERILLA MOT BENGALISKT INTRÅNG

sid 33

Sten Jonsson ger en utförlig bakgrund till den Davidskamp för självstyre som pågår i Chittagong Hill Tracts i Bangladesh.

MULLRANDE MULLAHS

sid 37

Humayun Kaisar berättar om prästerskapets ökande aktivitet i Bangladesh. Strider har förekommit, riktade mot frihetskämparna, Mukti Bahini.

KONSPIRATION BAKOM ASSAMKRIS

sid 38

Bo Gunnarsson redogör för en teori om fjolårets anti-bengaliska upplopp i indiska Assam. En konspiration mot kommunistpartiet CPM låg bakom.

Myrdal tror på bonderörelsen

Kommunisterna sviker

Redan 1958 reste Jan Myrdal och Gun Kessle för första gången till Indien. Sedan dess har de besökt Sydasiens ett tiotal gånger, nu senast i slutet av 1979 och våren 1980. Resultatet av allt detta resande och materialsamlade kom för några månader sedan ut i bokform: *Indien väntar* (Norstedts).

Men vad väntar egentligen Indien på? Och kan man överhuvudtaget vara optimistisk när det gäller Indiens framtid?

Bl a detta diskuterades när *Sydasiensbulletinen* fick ett samtal med Jan Myrdal.

Vilka är de stora skillnaderna mellan nu och 1958?

– Hela världen har förändrats och inställningen till det som sker. Detta har också förändrat min syn på Indien. 1958 kom vi till ett Indien där mina vänner huvudsakligen verkade inom vad som då kallades det progressiva lägret från Congress och socialister av olika slag till Indiens Kommunistparti och ungdomsförbund. Jag övertog mycket av deras syn. Det tar ju tid och erfarenhet innan man kan bilda sig en egen uppfattning, det är den subjektiva sidan av skeendet.

Med naxaliteterna börjar äntligen en indisk modell ta form. Det är Jan Myrdals tro och hopp att stora bondestrider väntar i Indien. Dagens dominerande kommunistpartier har han däremot ingenting till övers för.

– Objektivt sett är Indien på många sätt detsamma. I Indien har flera stora saker skett. Då kom vi till ett Indien som befann sig i slutet av den koloniala eran, det var som om engelsmännen nyss gått ut genom dörren. Det är borta nu. En annan förändring är att den relativa utvecklingsoptimismen som fanns inom vänstern är borta, den visade sig vara ickeexisterande.

– Vad jag nu efteråt kan se är att om det då odelade kommunistpartiet hade förmått resa verkliga bondekrav och kunnat ena breda massor, då hade de kunnat segra. När de inte gjorde det så rullade utvecklingen okontrollerat på.

Den revolutionära rörelsen

Men om du ser på den väpnade kamp som förs i dag, vilken betydelse har den? Sprider den sig, eller?

– Man börjar äntligen bygga upp en indisk revolutionär rörelse på egen grund. I början av den här marxist-leninistiska rörelsen, när allt det här med "Kinas väg är vår väg, Kinas ordförande är vår ordförande" existerade, så var det i en tradition som följde i den gängse, eländiga kommunismens fotspår och dilemma.

– I hela Indien är de revolutionära i dag uppdelade i cirka sexton grupper. "Ett delar sig i två" på ett alldeles speciellt sätt i Indien. Grupperna slutar att tala med varandra, man skriver inte om varandra, man låtsar som om de andra grupperingarna överhuvudtaget inte finns. Men det får man idag bortse ifrån för trots all splittring så håller det på att arbetas fram en egen analys som bottnar i den egna verkligheten. Men det är farligt att komma utifrån och säga vem som har rätt och vem som har fel. Det är inte min sak att avgöra.

– Väpnade grupper finns bara på vissa håll, de finns där förtrycket är som störst. Nu har ju Indien alltid varit ett väldigt blodigt land. I det här läget tror jag att de väpnade grupperna är nödvändiga men det är ytterst svårt att bedöma hur det här kommer att utvecklas. Långsamt blir de väpnade grupperna fler men vad man har är en utveckling utav en demokratisk rörelse där många av medborgarrättskämparna, som förr jagade och dömde naxaliter, har bytt position. Om bonderörelsen kan hålla ihop, trots inre motsättningar, och på något sätt enas med städernas medelklass – jag vet att det låter som tulipanaros – då finns möjligheter till framsteg.

Finns verkligen förutsättningar till det?

– I princip, ja. Men de indiska intellektuella och den indiska medelklassen har under de senaste 150 åren haft en tvetydig roll.

Ja, hur pass pålitliga är egentligen de som administrerar Indien?

– Det är en stor fråga. Hittills har i Indien aldrig den sociala, nationella och kulturella fasen samordnats. Den indiska medelklassen har inte visat sig speciellt pålitlig, den har smitit undan när det blivit hett. Men för första gången finns det nu kontakt mellan de liberala intellektuella och bonderörelsen. Inom arbetarklassen är det mer komplicerat, de som är organiserade skiljer sig mycket från de som inte är det. Dessutom avgörs det mesta av hur fattigbönderna agerar.

Kan de stora partierna, CPI och CPI(m) göra något? Och i så fall vad?

– De är organisationer som är väldigt brahminska i ledningen och de verkar helt inom systemet. På ett påtagligt sätt representerar de Indiens byråkrater. De är inte förmögna till ett eget handlande och de förmår inte göra egna analyser som verkligen tar itu med den indiska nationella frågan.

Indiska modellen

Men du menar att naxaliteterna lyckas bygga en nationell variant anpassad efter Indiens förutsättningar...

– Ja, med naxaliteterna börjar äntligen en indisk modell ta form som går i den indiska traditionen och rörelsen är inte alls så liten som den ofta framstår i Europa.

– Däremot är CPI och CPI(m) korrupta, de är inblandade i samma gamla vanliga indiska politiska korruption och de är en del av en "kompradorkommunism". Deras stora diskussioner rör sig ofta på ett väldigt abstrakt plan och dessutom är de direkt uppbundna till den sovjetiska ekonomin, det finns hur många exempel som helst på det.

Du menar alltså att ryssarna har tagit USA:s plats i Indien.

– Ja, och den utvecklingen har pågått länge. Samtidigt som ryssarna tidigare arbetade ihop med "kompradorgrupperna" så byggde de upp sin egen position; det är ungefär samma fenomen som under britternas tid då det indiska kapitalet kom i motsättning till det brittiska. I dag kommer det indiska kapitalet ofta i motsättning till det sovjetiska.

Kunde du se några tecken på detta 1958?

– Tiden var annorlunda då och Sovjet såg jag som en progressiv kraft. Vad som förvånade då var ryssarnas värvning av folk, jag såg dem på alla slags partyn, de tog över amerikanernas levnadssätt och snobbism. Men då dominerade amerikanerna med sina miljoner dollar, det bara flöt av pengar överallt. De erbjöd enorma summor till dem som ville ställa upp för USA, ja, det var mycket korrumpierande. Då höll sig ryssarna i bakgrunden. Från femtiotalet och framåt satsade Moskva stort i de statsägda företagen i Indien och omgav denna satsning med ideologiska fraser.

– De arbetade långsiktigt. Det var så mycket jag inte begrep på den tiden, som att vägskålen långsamt höll på att tippa över. Ta t ex Afghanistan 1954, då när Nixon inte ville ge afghanerna vapen och de vände sig till ryssarna.

Men sådana projekt kan inte genomföras under existerande feodala förhållanden! De stora grupper som befinner sig under normalproduktionen måste ryckas med. Lyckas detta finns det möjligheter för Indien att utvecklas på några generationer.

I din bok resonerar du mycket om demokratins betydelse. Hur pass viktig är egentligen demokrati?

– Ta den brittiska imperialismen, den var för jämmerlig. Samtidigt är det alldeles klart att den kamp som fördes mot den, med utnyttjande av den pressfrihet som britererna hade och andra borgerliga rättigheter, var till nytta för det indiska folket. Folk som säger att demokratin är meningslös har fel. Det är en verklig skillnad om man överhuvudtaget kan begagna sig av de rättigheter som finns, eller inte. Alla de legalistiska kamper som i dag förs i Indien visar på framsteg, det finns många liberala jurister som intar en ärlig ställning och för en hård strid. Och ta den väpnade kampen; vad de ofta slåss för är sina lagliga rättigheter. Dess direkta mål är att den lag som gäller ska gälla också i verkligheten. Det är en demokratisk kamp som pågår.

Bondestriderna

Vad väntar Indien på?

– De stora bondestriderna. De närmaste decennierna kommer bondestriderna i Sydasien med nödvändighet, det är det enda sättet för bönderna att kunna överleva. Men de väpnade plutonerna är bara en liten del av den växande bonderörelsen, och en sak är säker, polistrupperna kommer att göra allt för att slå tillbaka den.

– Det sägs ofta att indierna aldrig kan enas och det finns en stor fara i att man kommer att vända denna kamp till en kast- och religionskamp. Det finns starka krafter i Indien som vill avleda det inre förtrycket på en mängd sätt, t ex genom att tala om hot från andra länder.

– Det kan ju bli så, och jag håller det inte för otroligt, att t ex CPI byter fot, precis som de franska kommunisterna gjorde med sin utlänningshets som egentligen är förbehållen den yttersta högern. De försöker förklara det marxist-leninistiskt men de lyckas inte. Hur lätt är det inte då att få igång liknande rörelser i Indien där det pyr och gror hela tiden?

– Från den yttersta högern är faran väldigt klar; de ser befolkningsmajori-

Då spelade Moskva ett långsiktigt spel och tog över bit efter bit på ett målmedvetet sätt. Nu agerar ryssarna som britererna och amerikanerna en gång gjorde. Indien betalar mer i räntor och amorteringar till Comeconländerna än de får i bistånd. Så agerar ryssarna.

Massfattigdom är problemet

Hur ska man få Indien på fötter då? Du skriver att Indiens industriutveckling är snabb och att de senaste sextio åren har varit en tid av stormande industriutveckling och att antalet anställda inom industrin har fördubblats. Men fortfarande är det samma andel som arbetar inom jordbruket. Varför händer inget?

– Inden har en överklass, en stor administrativ grupp och dessutom en ordentlig arbetarklass. Dessutom finns många skickliga vetenskapsmän och tekniker, varav många är skickligare än de svenska, vilket verkar förvåna många svenskar. Problemet är alltså inte att Indien inte är utvecklat, problemet är istället massfattigdomen i den feodala strukturen inom vilken det nu pågår en kamp, en upplösning.

– Indien blir fattigare och fattigare. Världsbanken har nu siffror om att Indien måste hänföras till den allra fattigaste Fjärde världen. Endast tio procent av Indiens arbetskraft kan läsa. Detta förvånar inte eftersom de styrande anslår så lite som möjligt till folkbildningen, de satsar istället på sina egna barn. Många indiska läkare och tekniker exporteras till andra länder.

– Hur man får Indien på fötter? Man måste dra med de stora befolkningslagren i utvecklingsprojekt, som man gjorde i Kina. En motsvarande politik i Indien skulle gå i linje med Gandhitraktionen; märk väl, jag är inte idealist, men nationen skulle ju sättas igång.

teten som onödig. För tjugo år sedan skulle man knappast ha trott att vi skulle få de här sädesledaravklipparbataljonerna. Jag skulle inte bli förvånad att få höra resonemang om att man helt enkelt vill ta bort den stora befolkningsmajoriteten, vilket skulle göra Indien till ett land som skulle nå Frankrikes levnadsstandard. Allt som skulle krävas är att 500 miljoner indier likvideras. Framtiden kommer med all säkerhet att innebära blodiga strider.

Ändå slutar du din bok optimistiskt.

– Ja, jag slutar optimistiskt eftersom indierna är ett folk som reser sig, som bråkar. Det är inte alls det där eländiga, som Lektyr och andra porrtidningar utmålar, någon slags Calcuttaporr. Detta är inte sant! Men den optimistiska framtidsvisionen gör ändå inte att jag nämner några år; jag säger inte fem år, inte heller femtio.

– Den antifeodala kampen kommer att bli stor. Naxaliterna har rätt när de säger att den kampen är avgörande och att den kan leda till en bred allians, för t o m de moderna indiska kapitalisterna ser landlorden som ett hinder, som en parasit. Indien väntar på en nydemokratisk revolution.

Stig Hansén

LEDARE

Afghanistan

är fortfarande brännpunkten i Syd-asien. Sydasienskommittéerna har tidigare uttalat att Sovjetunionens inmarsch är ett flagrant brott mot principen att inte blanda sig i andra länders inre angelägenheter. Vi har också fördömt all utländsk inblandning i Afghanistan och krävt, och vi kräver fortfarande, att Sovjet lämnar landet.

Därför har det varit naturligt för Sydasienskommittéerna att stödja den tribunal om Afghanistan som hållits i Stockholm den 1-3 maj. På grund av vår tidiga pressläggning har vi inte kunnat få med någon rapport från tribunalen i detta nummer. Men i nästa nummer kommer Sydasiensbulletinens Stig Toft Madsen att redogöra för det som kommit fram under tribunalen.

Sydasienskommittéerna

har nu funnits i fem år, och i över fyra år har vi gett ut vår bulletin. Bulletinen har noterat en långsam ökning i spridning och kvalitet, men kommittéerna har knappast blivit den brusande folk-rörelse som någon möjligen hade hoppats. Ändå tror vi oss ha bedrivit en viktig verksamhet under de här åren. Genom studiecirkelverksamhet, bulletinen och offentliga möten har vi skapat opinion kring så viktiga frågor som undantagstillståndet och steriliseringskampanjen i Indien, militärdiktaturen i Pakistan, det svenska biståndet till Sydasiens och inte minst utvecklingen i Afghanistan.

Sydasiensbulletinens biståndspaket

Sydasiensbulletinen har flera gånger tidigare berört biståndet till Sydasiens.

I nr 1/77 kommenterades debatten om biståndet till Indien, i nr 3/77 fanns en längre artikel om det svenska skogsprojektet i Chittagong Hill Tracts (Bangladesh) och den roll det spelar i det gerillakrig som pågår där, i nr 2/78 fanns en genomgång av det svenska biståndet till Sydasiens där det konstaterades att biståndet dit inte uppfyller de biståndspolitiska målen, i nr 2/79 rapporterades om hur Skånska Cementgjuteriet under egendomliga omständigheter fick order att sätta igång ett biståndprojekt i miljardklassen i Sri Lanka (Kotmale) för svenska u-hjälpsspengar, i nr 4/79 behandlades Sri Lanka-projektet än en gång och där fanns också material om Världsbankens roll i Bangladesh, i nr 1/80 diskuterades Sidas roll i den indiska familjeplaneringen och där fanns också Sida-personalens protest mot Sveriges engagemang i det andra indiska befolkningsprojektet, i nr 2/80 noterades Landöversyn 80 och där återkom vi till Kotmale-projektet liksom till befolkningsprojektet i Indien, och i nr 3/80 intervjuas Sida-chefen Anders Forss och avd direktör Gösta Edgren om Landöversynen och biståndet till Sydasiens.

För 35:- kan ni få allt detta materialet. Sätt in pengarna på Sydasiensbulletinens postgiro 79 54 96-9 och märk talongen "Biståndspaket". Enstaka nummer kan beställas för 6:- styck.

Vid kollektiva beställningar av biståndspaket erhålles rabatt.

De lankesiska plantagearbetarna

och deras situation har vi sett som en annan viktig fråga. Trots att de utgör en tiondel av Sri Lankas befolkning och att de i generationer slitit på téplantagerna så saknar de flesta idag såväl medborgarskap som rösträtt. Dessutom tvingas många iväg till Indien där de behandlas som flyktingar eller främlingar.

Därför har Sydasienskommittéerna beslutat att under det närmaste året kasta lite ljus över denna den mörkaste fläck på den lankesiska demokratin. Vi arbetar bl a på en vitbok om den här frågan.

Vi kräver medborgerliga rättigheter utan särskilda villkor åt plantagearbetarna!

Studiecirkeln

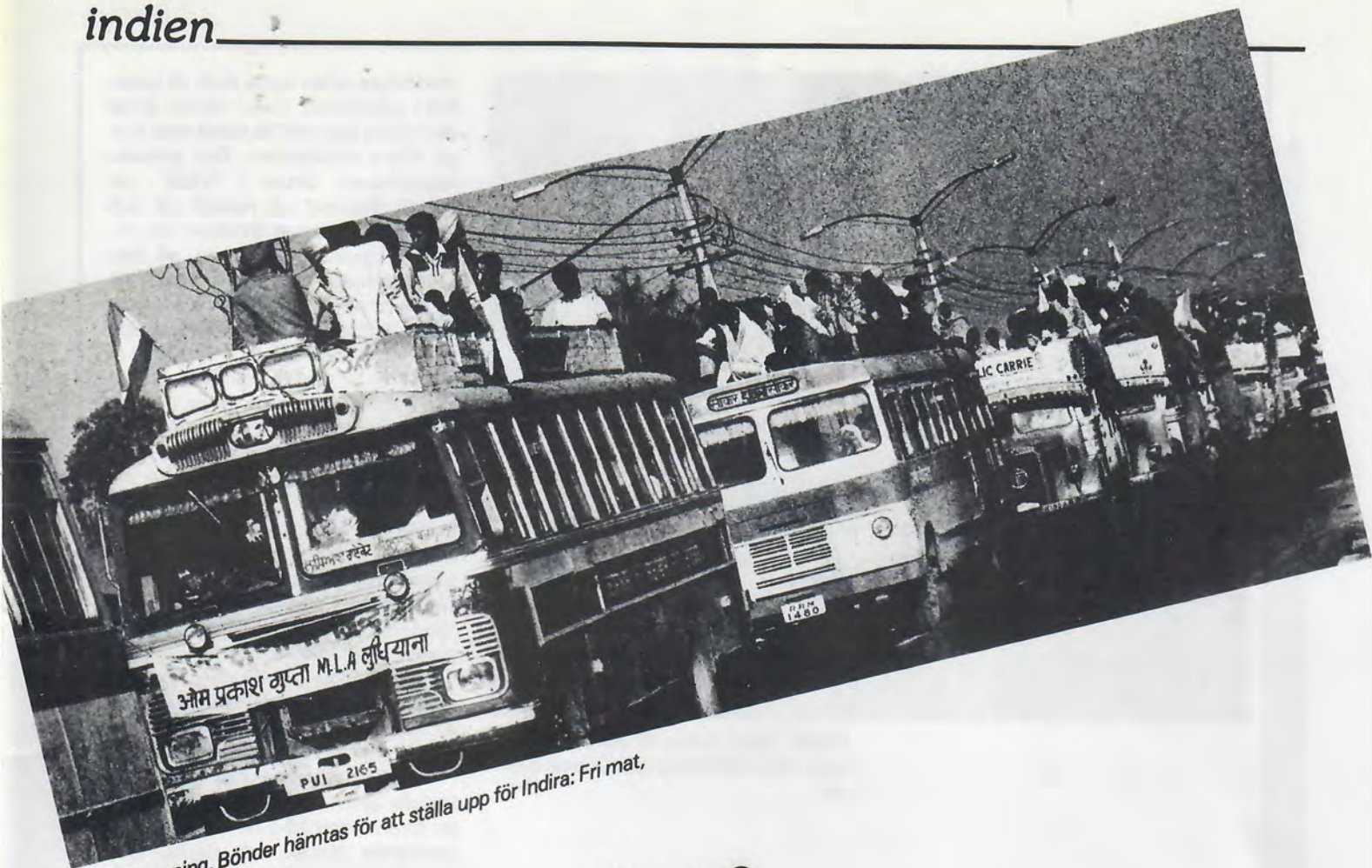
om Sydasiens som vi arbetat med tidigare håller nu på att omarbetas. På så sätt hoppas vi få ett lätthanterligt och mångfaldigt studiecirkelmateriale som användas såväl inom som utanför Sydasienskommittéerna.

I detta nummer

berör vi en av kärnfrågorna för Sydasiens: bonderörelsen i Indien. I vissa delar värderas denna bonderörelse olika av två Indien-kännare, Jan Myrdal och Staffan Lindberg där Lindberg dessutom tar upp den senaste tidens bondeagitation.

Sten Jonsson som väl känner Bangladesh återkommer i detta nummer med fyllig bakgrund till en av landets viktigaste frågor idag. Det gäller det bengaliska slättfolkets kolonisering av Chittagong Hill Tracts där bergsfolken nu kämpar för sin existens.

Med ett utdrag från den indiske författaren Mulk Raj Anands roman Kuli satsar vi denna gång också på en skönlitterär text. Det är vår förhoppning att kunna göra detta mer regelbundet i framtiden.

Indisk bussning. Bönder hämtas för att ställa upp för Indira: Fri mat, fria drivmedel.

Grön reaktion i Indien rikeböndernas »långa marsch»

Över hela Indien reser sig idag bonderörelser av varierande storlek och styrka. Kraven de ställer är desamma: Bättre priser på jordbruksprodukterna, avskrivning av lån och lägre priser på konstgödning och maskiner. Indira Gandhis regering har valt att försöka manipulera och ta udden av bonderörelsen.

Bondekamp i Indien låter som en befrielsekamp men Staffan Lindberg vänder sig i denna bakgrundsartikel mot den synen på bonderörelsen. Han menar att dagens bondekamp inte är fattigböndernas utan tvärtom är en rikeböndernas kamp för att stärka sin makt och sina klassprivilegier. Lindberg är starkt kritisk mot Jan Myrdals syn på bondekampen i Indien.

Sharad Joshi, ledare för bondeagitationen i Maharashtra. En revolutionär bonde?

Välorganiserad bonderörelse

I Maharashtra har de senaste åren vuxit fram en bonderörelse, *Shetkari Sanghatana*, under ledning av Sharad Joshi, en f d FN-tjänsteman i Genève, som beslöt sig för att återvända hem och

odla jorden. Idag är han en rikebonde med 10–15 tunnland jord. Agitationen började för ungefär 2 år sedan med krav på höjda priser på lök, som då rasat i botten. En dålig skörd och där-

med högre priser ledde dock till uppehåll i agitationen, men i höstas drogs den i gång igen och då också med krav på högre sockerpriser. Den politiska oppositionen, dittills i "träda", var snabbt framme och hakade på, och trots bondeledarnas försäkran om rörelsens opolitiska inriktning, så blev bondekampen snabbt politisk dynamit.

I Tamilnadu finns en ännu starkare bonderörelse: *Tamizhaga Vivasayaigal Sangam* (Bondeföreningen i Tamilnadu), under ledning av Coimbatore-bonden C Narayanaswamy Naidu. Den har i olika faser varit aktiv ända sedan 1966, och drivit alla de krav som nämns i artikeln här intill. Och där har kampen varit ännu intensivare. På tio år har ett hundratal bönder skjutits till döds av polisen vid olika tillfällen, och tusentals arresterats. I höstas startades en stor agitation för sänkta eltaxor, där bönderna vägrade att betala gamla elräkningar innan taxorna sänkts. Delstatsregeringen svarade med att stänga av elektriciteten och att i december företa massarresteringar, till och med av ledaren C N Naidu.

Också i Karnataka, Andra Pradesh, Punjab, Uttar Pradesh, Bihar och Orissa, förekommer idag bonderörelser av varierande storlek och styrka, men överallt är kraven desamma: Bättre priser för jordbruksprodukterna och lägre priser på insatsvarorna. Längre nog har städerna (Indien) sugit ut landsbygden (Bharat). Sharad Joshi refererar till Rosa Luxemburg, som säger att den gamla kolonialismen ersatts med en ny och intern kolonialism, där städerna lever gott på byarnas bekostnad.

"Bättre betalt för våra grödor! Avskriv alla lån till bönderna! Sänk priserna på konstgödning och maskiner! Lägre eltaxor för bönderna! Sänk skatten på jordbruksproduktionen!" Så skallade ropen i den stora bondedemonstrationen i staden Nagpur i östra Maharashtra den 26 december i fjol. Den var kulmen på en böndernas "långa marsch" från byar över hela Maharashtra och delar av Gujarat.

Demonstrationen hade föregåtts av en våldsam agitation i november med järnvägssabotage och blockering av vägarna med hjälp av tusentals lastbilar och traktorer. De främsta kraven var höjda inköpspriser på lök och socker. Polisen hade svarat med massarresteringar. Socialistledaren och f d industriministern i Janataregeringen Ge-

org Fernandez hörde till dem som buades in.

Det var samordningskommittén för den socialistiska och liberala oppositionen mot Kongressregeringen, dvs CPI(M), CPI, Lok Dal, Congress(U), RSP och Forward Block, som organiserade bönderna i Nagpur, liksom senare i en större demonstration i New Delhi i mars i år med omkring 200 000 deltagare. Men utmärkande för bondekampen i Indien idag är att den tagi form utan de etablerade parlamentariska politiska partiernas medverkan och den är det mest tydliga hotet mot Indira Gandhis regering. (Se och jämför min artikel i Sydasiabulletinen nr 4, 1980.)

Bondekamp i Indien?

Bondekampen i Indien idag låter som en befrielse. Äntligen reser sig bönderna från det koloniala och nykoloniala förtrycket från städernas befolkning och resten av världen. Liberla utvecklingsteoretiker, FN-organ och SIDA-tjänstemän får sina drömmar uppfyllda – tredje världens fattiga är på väg: "Gnugga sömnen ur ögonen bröder!" Här hemma i den svenska debatten har fenomenet uppmärksammats av Jan Myrdal. "Indien väntar" på bondekampen. Den har redan börjat. Den väpnade bondegerillan i Andra Pradesh's skogar, får enligt Myrdal stöd av att bönderna reser sig på andra håll i Indien, och Myrdal får också stöd av recensenter.

Men sanningen är mer komplicerad än så och inte särskilt vänlig mot vare sig Myrdal eller utvecklingsteoretikerna. De indiska böndernas "långa marsch" idag skapar inte "befriade områden" eller utveckling för fattigbönderna – de omkring femhundra miljonerna män, kvinnor och barn som trälar bakom plogen på den indiska subkontinenten.

Rikebönderna på krigsstigen

Dagens bondekamp är tvärtom en rikeböndernas kamp för konsolidering av klassprivilegier och klassmakt och för en framflyttning av positionerna mot bakgrund av förändrade villkor för jordbruksproduktionen. Den förs av gamla godsägare och av uppåtstigande rike- och mellanbönder i de områden där den så kallade "gröna revolutionen" skapat nya förutsättningar för en utveckling av jordbruket – dvs en "industrialisering" av jordbruksproduktionen. Det är bland annat områden där så kallade "cash crops" (avsalugrödor) som bomull, socker, grönsaker m m odlas,

som sett framväxten av en militant bonderörelse.

Den Gröna Revolutionen

60- och 70-talens industrialisering av jordbruket med nya högavkastande utsäden, konstgödning och pesticider och med användning av maskiner i produktionen, har inte löst försörjningsproblemet i Indien eller skapat resurser för en övergripande ekonomisk utveckling. Trots den massiva inbrytningen av ny teknologi framför allt i veteodlingen (t ex i Punjab), så har ändå produktionsutvecklingen sackat efter, och tillväxten varit lägre de senaste femton åren jämfört med perioden 1951/52–1964/65.

Det beror på att nyodlingarna har minskat samtidigt som avkastningen per ytenhet vuxit ungefär lika mycket under båda perioderna. Den gröna revolutionen har alltså inte revolutionerat tillväxten i jordbruket.

Ändå har den "gröna revolutionen" börjat förändra de traditionella förhållandena på landsbygden. Kolonialis-

men skapade den **kommersialiserade feodalismen** där godsägare och rikebönder sög ut fattigbönder och lantarbetare via jordränta, ocker och köpenskap. Fram till dags dato har denna struktur varit en hög tröskel som förhindrat ekonomisk utveckling. Ingen har kunnat kliva över den. Godsägarnas politiska makt har tillförsäkrat dem polisens skydd mot jordreformer och samtidigt sett till att priserna ökat snabbare på jordbruksprodukter än på andra varor. Prisindex för jordbruksprodukter ökade t ex från 1961/62 till 1973/74 med 263,6 enheter, medan det för industriprodukter bara ökade med 154,5 enheter under samma period. (Källa: Ashok Mitra – Terms of Trade and Class Relations, Calcutta 1979, s. 108). Jordbrukets Priskommission har sett till att bönderna fått maximal utdelning utan att de behövt lyfta ett finger.

Påhejade och understödda av utvecklingsteoretiker och politiker i väst samt multinationellt och indiskt "agro-businesskapital", växte den gröna revolutionen fram från mitten av sextioalet. Med enorma statliga

Jordägarnas herresäten må förfalla, men deras makt består. Bilden föreställer ett gammalt Zamindar(jordherre)-säte i Bangalen. (Foto: Thomas Bibin)

investeringar i distributionsapparaten för konstgödning, nya utsäden etc, med nya satsningar på bevattning, med rådgivning – allt subventionerat genom lägre priser än världsmarknadens – hölls moroten framför de feodala arbetsköparna på landsbygden. Och de började glufsa den i sig. Inte överallt, men i tillräckligt många områden för att bilden av det letargiska jordbruket skulle börja förändras.

Rikebönderna och mellanbönderna i de torra jordbruksområdena över Decan och högslätterna, som sedan urminnes tider arbetat bakom ploget tillsammans med sina oberörbara lantarbetare i slitet för en torftig bärgning, vädrar nu morgonluft. Nya bevattningssystem, framför allt brunnsboringsteknik och elektriska pumpar har tillsammans med den nya teknologin lett till en snabb om än ojämn utveckling. Förmånliga krediter till brunnsboring kan förvandla en mellanbonde till en rikebonde över en natt.

Samma sak sker i de redan förut gynnade floddeltaområdena. De gamla jordägarnas arbetsfria inkomster från arrendatorer och daglönare ökas nu med profiter via investeringar i ny teknologi. Traktorer för plöjning och transporter blandar sig med oxparen och fororna. Bananer, sockerrör och mirakelris grönskar nu längs vägarna. Trots detta är rikeböndernas väg till kvarnen kantad med många problem.

Den Gröna Reaktionen

Två ting hotar rikeböndernas gröna revolution och skapar den "gröna reaktionen". Sedan mitten av sjuttioalet har priserna på jordbruksprodukterna ökat mindre snabbt än priserna på industrivaror. Trots att en majoritet av det indiska folket, speciellt fattigbönderna och städernas proletariat inte kan äta sig mätta, så finns det ingen köpare till all mat som produceras. Det indiska buffertlagret av spannmål är idag 20 miljoner ton, och det har sedan länge diskuterats om Indien skulle börja exportera spannmål. Detta har också redan skett i viss utsträckning. Produktionen har ökat, men inte folks inkomster – andelen av befolkningen under "fattigdomsstrecket" blir allt större. Detta har pressat ner priserna på jordbruksprodukter. Samtidigt har industrin kunnat öka sina priser. Oljepri-serna har stigit, fördyrande både dieselolja till traktorer och pumpar, och konstgödningen.

Det andra hotet är regeringen. Den gamla klassalliansen mellan godsägarna och industriborgerskapet har brutits sedan slutet av 60-talet, och Indira

Gandhis regeringar har stött sig mer på affärshusen, städernas medelklass och landsbygdens fattiga, i en säregen blandning av socialistisk retorik och kapitalistiska utvecklingsintressen. Så ock Indiras nuvarande Kongressregering.

Indira Gandhi vet, liksom alla andra intelligenta borgerliga utvecklings-teoretiker, att det inte är genom subventioner och förmåner som jordbruket utvecklas i det långa loppet. Resultatet skulle bara bli en ny "jord-räntetröskel", där godsägarna och rikebönderna skulle slå sig till ro med stigande inkomster utan att behöva lyfta ett finger. Ytterligare utveckling i jordbruket måste i stället komma genom press på bönderna, lägre avsalupriser, högre kostnader för insatsvaror och ökade skatter och pålagor, på samma sätt som jordbrukets produktivitet har utvecklats på andra håll i den kapitalistiska världen i modern tid. (Om man bortser från den lilla kapitalistiska plantagesektorn). Dessutom har inte den indiska staten råd att fortsätta morotspolitiken. Underskottet i statsbudgeten ökar snabbt, liksom i valutabalansen.

Rikebönderna ger sig inte utan strid

Men rikebönderna har inte accepterat de indragna morötterna. Skyldiga den indiska staten och dess banker ca 60 miljarder rupier (ca 30 miljarder skr), vill de låna mer pengar utan att vare sig betala ränta och amorteringar på de gamla lånen. (I många fall har de använt pengarna från kreditkooperativen till penningutlåning bland de fattiga bönderna till skyhöga räntor, pengar de tjänar alltför bra på för att lämna tillbaka.)

De sjunkande avsalupriserna skapar problem både för rike- och mellanbönder som just satsat på den gröna revolutionens teknologi. Vägen till rikedom är inte längre lika mjuk och snabb.

Men hur har rikebönderna lyckats få med sig fattigbönderna i sin agitation? De är ju dessa som faller för polisens kulor och hamnar i fångelserna som klass III fångar på mager kost. Argumentationen är enkel men effektiv:

"Om en rik bonde tjänar 100 rupier på sänkta el-taxor, så tjänar den fattige bonden 10 rupier. Sak samma med avsalupriserna, med priserna på insatsvaror och med jordskatten. Både små och stora tjänar på att bönderna får bättre betalt för sina varor." Det säger bondeledare Narayanaswamy Naidu i Coimbatore. Bakom sig har han flera miljoner bönder. Bonderörelsen lovar ock-

så bättre löner för lantarbetare, bara deras inkomster ökar. Men hittills är det få lantarbetare som marscherat med dem.

I avsaknad av en utbredd och effektiv proletär bonderörelse, utom i Väst-Bengalen och vissa andra områden, kan just nu ingenting hindra rikebönderna och godsägare från att svepa med sig fattigbönderna i sin riksomfattande agitationsrörelse. Det finns inget annat tåg att hoppa på för fattigbönderna. Det andra tåget, det revolutionära tåget, lider av "maskinfel" och har stannat för reparation. Vari består maskinfel? Hur ska det repareras? Frågorna är många för den indiska vänstern idag.

Den gröna revolutionen blir aldrig röd

Fattigbönderna har liksom lantarbetarna inget att vinna på högre avsalupriser för jordbruksprodukterna, bortsett från de få fall där de enbart producerar marknadsgrödor. Eftersom de måste köpa det mesta av sina livsmedel med inkomster från daglönearbete så är de tvärtom beroende av högre löner och lägre livsmedelspriser. Det enda de har gemensamt med rikebönderna är behovet av billiga lån och lägre priser på insatsvaror. Men mest av allt behöver de mera jord och en fungerande jord-

brukskooperation.

En organisation av fattigbönder och lantarbetare i effektiva fackrörelser och kooperativ försvåras av de feudala, halvfeudala och halvkapitalistiska förhållandena på landsbygden: De patriarkala banden av beroende och utsugning binder ihop fattigbönderna med deras herrar. Oftast råder inte så grymma förhållanden som de Jan Myrdal berättar om i sin bok "Indien väntar". Kaststrukturen skapar nämligen skyddsnet som dämpar inflytandet av klassstrukturen. Det sker dels via gamla jajmanirelationer och dels genom att kastrelationerna i många fall korsar klasserna. I andra fall är klasskampen synlig genom kampen mellan kasterna. Bara på få ställen har detta dock resulterat i slagkraftiga proletära organisationer.

De varierande förhållandena på den indiska landsbygden gör att det inte kan finnas en enda allena saliggörande strategi för den revolutionära bondekampen. Endast ett tålmodigt mobiliseringsarbete på lång sikt kan utveckla de rätta strategierna. På kort sikt är rikeböndernas politiska framgång eller nederlag naturligtvis betydelsefull. När de statsmakten eller kommer de att pacificeras?

Indira Gandhi och bönderna

Den 16 februari i år kommer att gå

till historien. En och en halv miljon bönder från hela Indien samlades i New Delhi för att lyssna på sin premiärminister, ledaren Indira Gandhi. Med specialtåg, bussar, lastbilar och traktorer hade de forslats till huvudstaden för att demonstrera att bönderna, trots all agitation, stod bakom regeringen. Denna gigantiska *Tamasha* (födelsedagsfest på klassiskt furstligt manér) – av ironiska belackare kallad "operation ego massage" – lär ha kostat motsvarande närmare 1 miljard svenska kronor i direkta kostnader och produktionsbortfall. Tala om statsmakt och asiatisk despotism. Men när syftet är att ta udden av bonderörelsen och stärka den egna partiorganisationen skyr härskarna inga medel. Och bönderna från Haryana, Punjab, Tamilnadu osv fick höra att landet inte hade råd med mer subventioner till jordbruket än vad som redan givits, att alla måste dela på bördorna. De rykten som talat om fri dieselolja till bönderna, etc kom alltså på skam. Men effekten av mötet måste ändå ha varit klar. Som turist i New Delhi med fri kost och logi, gäst hos Indira Gandhi, kunde bönderna återvända till byarna fyllda av insikten att "Indien" och "Bharat" är ett och att i spetsen står en mäktigt ledare.

Men kanske är den tysta manipulationen viktigare än det påkostade spektaklet i New Delhi. Jordbrukets priskommission har höjt de statliga

stödpriserna för de viktigaste grödorna (socker, ris, vete och hirs), och delstatsregeringarna har spätt på med ännu högre stödpriser. Om dessa prishöjningar varit tillräckliga kan de ta udden av mycket av bonderörelsen, genom att kompensera för de höga priserna på insatsvarorna. Jordskatten behöver inte sänkas – den är redan så låg att den nätt och jämnt räcker till att betala löner till de tjänstemän som samlar in den. Avgifter på vatten och elektricitet kan få ligga stilla.

Indira Gandhi har valt den enda möjliga vägen ut ur den politiska krisen på kort sikt. Det alternativ som M G Ramachandran, chefsminister i Tamilnadu valt, vågar hon sig inte på. Den f d filmhjälten, en korsning mellan Robin Hood och Jesus i indisk tappning, har försökt slå ner bonderörelsen med polis och militär, samtidigt som han avskrivit alla lån för fattigbönderna. Indira Gandhi ville kanske gärna följa honom i "de fattigas riddare"-rollen, – till press och polis säger hon att bonderörelsen är rikeböndernas spel för att slå vakt om sina privilegier – men i handling är hon smartare än så. Är hon skicklig nog?

Det är omöjligt att säga vad bonderörelsen under rikeböndernas ledning nu kommer att ta sig till. Oppositionspartierna har hoppat på tåget. I CPI och CPMs fall är detta en politisk "opportunist", som kommer att försvåra deras mobiliseringsarbete bland fattigbönder och lantarbetare. Men kommer tåget att rulla vidare?

Staffan Lindberg

— Hellre tunnelbanan

"Jag tror jag vet tillräckligt om övergivna barns villkor i ett u-land som Indien för att kunna lägga ett ord för Stockholms tunnelbana som ett bättre alternativ." (Foto: Finn Engström)

Det bästa vore om alla barn fötts önskade så att adoption inte skulle behövas. Men så är det inte. Det skriver författaren Clas Engström apropå den kritik som riktats mot den ökande adoptionen av utländska barn i Sverige. Många av dessa kommer från Sydasi- en. Clas Engström, själv adoptivpappa, har tidigare behandlat adoptioner i böckerna "Indien besökt av medelålders turist från Europa" och "Två uppdrag".

Förra året kom 1 800 barn till Sverige genom internationell adoption. Antalet har ökat under 70-talet och i takt därmed motståndet mot adoptioner. Motståndet hänger naturligtvis också ihop

med den allmänna främlingsfientligheten i hårdare tider med stigande arbetslöshet.

Ett av de vanligaste skälen mot adoption är lustigt nog "svartskele-argumentet" som brukar anföras av byråkrater, som naturligtvis inte betraktar sig själva som rasister.

Tunnelbaneargumentet

Första gången jag hörde det framföras var under ett samtal med chefen för dåvarande Socialstyrelsen. Det var 1959. Ordet "svartskele" var inte uppfunnet, men generaldirektören framhöll att det skulle bli svårt för en indisk flicka i Stockholms tunnelbana, så svårt att det var bäst att hon stannade där hon var. Då, 1959, gjorde argumentet såpass intryck på oss att det dröjde fyra år innan adoptionen blev av.

Nu – efter flera resor i Indien – vet jag att argumentet bara kan beskrivas som okunnighet eller cynism: Den uppsamlingsanstalt för övergivna barn som min dotter kom från 1963 stängdes senare när mer än sjuttio procent av barnen dött av vanvård. Jag tror nog jag vet tillräckligt om övergivna barns villkor i ett u-land som Indien för att kunna lägga ett ord för Stockholms tunnelbana som ett bättre alternativ.

Bra i Sverige

Ingegerd Gardells undersökning av villkoren för 207 adoptivbarn födda 1956–64 visar också entydigt att adoptivbarnen i varje fall inte har det sämre än barn i allmänhet i Sverige.

På adoptivföräldrar ställs krav från de sociala myndigheterna som av lätt förståeliga skäl inte kan ställas på and-

än indisk vanvård

Antalet adoptivbarn ökar alltmer. Många av dem kommer från Sydasiern, som Raahi på bilden. (Foto: Finn Engström)

ra föräldrar. De skall motivera varför de vill ha barn. Det är naturligtvis något sjukt med ett samhälle som kräver motiv för en så självklar sak. Och ännu sjukare förefaller det mig då jag hör att de som leder förhören begär att adoptanterna inte ska skaffa sig barnet för sin egen glädjes skull utan enbart tänka på barnet. (Se DN den 20/2 - 81.)

Orimligt krav

Jag vet inte vad det ligger för grumlig tanke bakom ett sådant krav. Men det är i varje normalt fall självklart att man skaffar sig barn för sin egen skull. I det ögonblick man påstår att man gjorde det för barnets skull har man lagt en tung börda av tacksamhetsskuld på barnets axlar.

Det bästa vore givetvis att det inte

fanns några barn tillgängliga för adoption – att alla barn föddes önskade och att de alltid kunde vårdas av sina biologiska föräldrar. Så är det nu inte. För detta förhållande kan man knappast klandra dem som önskar sig barn utan biologiska band.

Förvrängd bild

Det är naturlig journalistisk instinkt att skriva om det ovanliga, det sensationella – fastän det vanliga egentligen är intressantare, per definition. Men genom att de fall av geschäft i adoption som förekommit – jag har själv aldrig träffat på något – slagits upp så stort i massmedia, särskilt i TV, så har det uppstått en förvrängd bild av adoptioner. Det är inte ovanligt att folk frågar vad jag gjort för avtal med min dotters biologiska föräldrar.

Men precis som socialvårdsmyndig-

heterna i de allra flesta fall uppträder med hänsyn och förnuft då adoptionsärenden behandlas, så har de helt övervägande antalet adoptioner gått korrekt till, inga pengar har varit inblandade och det har gällt i verklig mening övergivna barn.

Rätt att fråga

Ändå är det oundvikligt att adoptivbarnet spetsar frågan mot sina föräldrar: "Varför skaffade ni mig, egentligen?" Det hör ihop med sökandet efter den egna identiteten som varje människa måste företa.

Jag tycker att samhället inte har rätt att ställa sådana frågor. Men alla barn har rätt att fråga. Och inte vara nöjda med osanna och ogenomtänkta svar.

Clas Engström

Tvångsarbete - realitet för pakistanska

Barnarbete i Pakistan sker inte bara inom mattillverkningen. För inte så länge sedan upptäcktes det tvångsarbetsläger för barn som utnyttjades vid avlägsna väg- och kanalbyggen. Om detta rapporterar Alain Lefebvre, sociolog bosatt i Köpenhamn.

Arbetande barn är en vanlig syn i Pakistan. Det mest välkända exemplet på barnarbete är inom mattillverkningen. Pakistanska barn har fört fram sitt land till världens fjärde exportör av mattor. Vid sidan av denna industri deltar barnen inom alla ekonomiska områden. På gatorna i städerna möter man dem. Där säljer de te med mjölk i små koppar, putsar skor på trottoarerna, skjuter lastade kärror i basarerna, säljer biljetter på mini-bussarna, uträttar småärenden på hotell och restauranger, fungerar som hantlangare åt de vuxna i verkstäder, osv, osv.

Lagstiftning

Lagen är till för att förhindra att barn under tolv år arbetar – undantag är inom jordbruket – och att ge anställningsskydd åt barn mellan tolv och sjutton år, ett friskintyg från en legitimerad läkare krävs för att de skall få anställas. Den här lagstiftningen har betytt en drastisk minskning av anställda barn de senaste tre decennierna. Det existerar emellertid inte någon form av förbud och/eller skydd för den stora majoriteten av barn som arbetar inom den informella sektorn, typ hushållsarbete eller gatuförsäljning. Det är faktiskt mycket svårt att få korrekta uppgifter om hur många barn det är som arbetar. Man kan få en ungefärlig uppfattning genom att se hur många det är som går i skolan, även om dessa siffror inte helt stämmer överens med verkligheten.

Skäl till att arbeta

Vad gör då den stora majoriteten barn som inte går i skolan? Enligt en undersökning, utförd av sociologen Sabiha Hafeez från Karachi, verkar det som om 40 procent av barnen inte gjorde någonting, varken arbetade eller gick i skolan. Jag tror att denna siffra beror på bristande noggrannhet vid insamlingen av det statistiska materialet

Barn utnyttjas i Pakistan till alla slags arbeten. Trots lagstiftning förekommer det barnaröv till tvångsarbetsläger.

och på att det finns arbete som aldrig registreras någonstans. Flickorna arbetar inom hushållet, antingen i tjänst hos någon familj eller så hjälper de sina mödrar i hemmet, medan majoriteten av pojkarna hjälper till i familjejordbruket. Många föräldrar anser det inte nödvändigt att deras döttrar går i skolan.

Vad gäller pojkarna anser de att teknisk utbildning är mer lönande för dem än att gå i skolan och bli ännu en i

raden av arbetslösa kontorister. Efterfrågan på utbildade/halvutbildade arbetare från länderna kring Persiska viken, har medfört en ny medvetenhet om vilken sorts utbildning som är mest relevant för deras söner. Dessutom är familjens inkomst för låg för att antingen hyra maskiner eller leja arbetskraft för att klara jordbruket under högsäsong. Av denna anledning har inte föräldrarna råd att skicka sina barn till skolan, trots att utbildningen enligt

barn

lagen är gratis – man tjänar inga pengar när man sitter i skolbänken.

Man skall inte heller vara allt för optimistisk inför de nya möjligheterna som erbjuder unga pojkar att arbeta som lärlingar i verkstäder. Detta sk tekniska lärlingskap är snarare ett bevis på att arbetsgivarna verkligen exploaterar barnet. Det får en symbolisk lön (mindre än 10 rupier i veckan) och måste arbeta åtta till nio timmar om dagen. Den förvärvade praktiska kunskapen betyder knappast ökad social status. Andra faktorer, ekonomiska såväl som politiska och kulturella, krävs för att bryta det stela klassmönstret i Pakistan. De flesta av dessa barn kommer från stora och fattiga familjer, som helt enkelt behöver de knappa resurser som ett barn medför, särskilt när föräldrarna blir gamla eller sjuka eftersom de då inte kan räkna med någon hjälp från samhällets sida.

Tvångsläger

Den utan tvekan mest outhärdliga form av barnarbete i Pakistan idag är förekomsten av tvångsarbetsläger. Under sommaren 1978 var den pakistanska pressen chockad över upptäckten av två sådana läger nära Hyderabad och Sukkur. 430 barn mellan åtta och femton år hade blivit bortförda och ivägsända till de här arbetslägren. Ibland, som i januari 1981, har något offer lyckats fly från den hårda bevakningen av beväpnade män. Barnens berättelser är alltid likartade: de har blivit bortförda av ligor, specialiserade på den här sortens kriminalitet, och sålda till personer som organiserar lägren. De tvingas arbeta som slavar på väg- eller kanalbyggnadsprojekt i avlägsna områden. De får ingen lön, tvingas till hårt arbete tio timmar om dagen, får inga ordentliga kläder och mycket lite mat. De sover i tält och är hela tiden övervakade av vakter som inte skyr kroppsstraffning.

En fråga man omedelbart måste ställa sig är den om polisens och de lokala tjänstemännens medbrottslighet, när man vet att projekten är statliga. Entreprenörer som använder slavarbetskraft är anförtrödda regeringsprojekt och regeringstjänstemän övervakar arbetets utveckling.

Alain Lefebvre

En artikel i Sydasiabulletinen 1/81 om de afghanska flyktingarna i Pakistan bemöts här av en skribent som menar att artikeln varit fylld av överdrifter.

Överdrivet om afghanflyktingar

Med förvåning läste jag texten om afghanska flyktingar i förra numret av Sydasiabulletinen. Dels för att samma text varit publicerad annorstädes två månader tidigare, dels för att den för fram en mängd obelagda påståenden.

Det finns fn inga godtagbara belägg för att Sovjet använder minor i form av leksaker, "stenar", tändsticksaskar, osv. Man kan inte utesluta att dylika vapen förekommer men det är märkligt att ingen sådan mina kunnat visas upp för de horder av västjournalister som jagar sensationsnyheter i Peshawar. Att ev publicera en bild av en mina är inget bevis. Sovjet har ju som bekant publicerat bilder av amerikanska stridsgasbehållare "funna i Afghanistan" utan större trovärdighet. Fysiska bevis vore ju annars minst sagt "stora" nyheter, inte minst av politiska skäl. Detsamma gäller napalm. Även här är beläggen tveksamma. Säkert förekommer sovjetiska krigsförbrytelser men det räcker inte med hörsägner från Pakistan. Om anklagelserna skall vara trovärdiga måste bevisningen vara fullgod.

Antalet flyktingar i Pakistan är överdrivet. FN:s statistik är inte tillförlitlig p g a dubbelregistreringar och ekonomiska oegentligheter i samband med hjälpdistributionen. Tyvärr tjänar en massa halvfigurer stora pengar på flyktinghjälpen. Jag har själv räknat tälten i de största lägren och funnit mycket stora felmarginaler.

Ledningen för flertalet av de gerillagrupper som opererar från Peshawarområdet kan knappast sägas representera Afghanistans folk. De representerar bara sig själva. Indirekt också Zia-ul-Haq och gränsprovinsens traditionella skumraskaffärer. Till dessa herrars organisationer bör man ställa sig skeptisk. Det är stor skillnad på de enskilda mohajedinernas kamp och deras ledares syften. Sannolikt kommer de rörelser som växer fram inne i Afghanistan att visa sig mest livskraftiga.

Hur illa vi än tycker om Sovjets ockupation av Afghanistan måste kritiken vara saklig. Det är lätt att bara haspla ur sig anklagelser. Och Peshawagerillan måste bedömas nyanserat.

Mohammad Yonus

Som första bidrag i Sydasiabulletinens nya satsning på att presentera bitar av den sydasiatiska litteraturen möter vi här författaren Mulk Raj Anand. Det är en av Indiens mest kända moderna skriftställare. Vi har valt att återge ett utdrag från hans 30-talsroman "Kuli", som utkom på svenska 1948.

Margareta Petersson som skrev om den moderna indiska litteraturen i Sydasiabulletinen 4/80, menar att Anand är den främste representanten för "de progressiva", Indiens mot-svarighet till socialrealisterna. I hans böcker får de fattiga mas-sorna röst och ansikte. Utsugning, förtryck och kastväsen skil-dars med indignation, ofta grällt och sentimentalt.

Boken "Kuli" handlar om en fattig pojke, Munoo, från landet som reser till storstaden Bombay för att arbeta. Där exploa-teras han hårt, först på en chutneyfabrik och sedan på en textilfabrik. Arbetarna, kulierna, på fabriken lever under eländi-ga villkor och funderar på strejk. Vi dyker in i ett möte i fack-föreningen, All Indian Trade Union Congress.

Strejkmötet

– Bröder, ropade Sauda som plötsligt steg upp på estraden och sköt ordföranden åt sidan. Medlemmarna av fackföreningens exekutivkommitté är här. Jag är en av dem. Vi tänker genast avgöra frågan. Lalla Onkar Nath har alldeles för mycket förtroende för fabriksägarna. Han säger att fabriksägarna inte är era fiender. Ni vet att de inte är era bästa vänner. I själva verket ligger det en hel värld mellan fabriksägarna, exploatörerna, och er, de exploaterade.

– Det är riktigt! Det är riktigt talat! ropade några röster. – De är rövarna, tjuvarna, stråtrövarna, stråtrövarna som bor i palatsliknande bungalows på Malabar Hill för de pengar vi förtjänar åt dem genom ert arbete, fortsatte Sauda. De äter fem mål om dagen och åker ut och hämtar frisk luft i stora Rolls-Royces.

– Ni är utan tak över huvudet, ni har inget ris, bomullsspinnare, trådvävare, damm- och smutssopare. Ni är arbetarna, de arbetande, de miljoner okända som släpar sig ut och in i fabriken varje dag. Ni är kulierna, mörkhyade män som uträttar era behov på marken, ni är eländiga satar som bor tjugo i ett rum i trasiga halmhyddor och stinkande hyreskaserner. Era ben har inget kött, era själar har inget liv, ni är klädda i trasiga paltor. Och ändå säger min vän Onkar Nath att era intressen och fabriksägarnas intressen är desamma.

– Shabash! Shabash! Sauda sahib! skrek Ratan. Munoo kände sitt blod sättas i svallning vid Saudas lidelsefulla yttrande.

– Lalla Onkar Nath, började Sauda igen, är en mycket rik man. Och han har aldrig sett fattigdomens lömska demon släpa er genom det helvetes dystra vatten där hungerns skorpioner biter er, där blodiglarna suger i sig ert blod, där de stora hajarna slukar er. Hur

4K

många av er befinner sig inte i förmanens våld vid er fabrik? På hur många av er har inte kapitalismens mutkolvar tagit hämnd? Broder Rathan där, en utomordentlig arbetare, och andra har nyligen blivit avskedade utan att ha begått något annat fel än att de vägrat att betala sin förman provision. Hur många av er har inte blivit överfallna av den afghanske vakten och penningutlånanaren utanför fabriksgrindarna och också innanför dem på avlöningsdagen? Penningutlånanaren vill inte ha tillbaka sitt kapital, har ni talat om för mig, och är vänlig nog att låta er betala ränta. Inser ni inte att han protokollför uraktlåtelse att betala så att lån av en liten summa på några få månader leder till en permanent och tung skuldbörda tills några av er måste betala honom hela sin lön och inte har någonting kvar till sitt uppehälle? Och när den tiden kommer då ni varken kan betala kapitalet eller räntan därför att ni inte har någon lön åtrivänder ni hem för att dö av elände och hunger. Å, när ska ni bli medvetna om, när ska ni lära er att ni i århundraden har varit offer för korruption och utpressning!

Munoo stirrade intensivt på Sauda och spetsade öronen för att uppfatta varje ord.

– Det finns bara två sorters människor i världen: de rika och de fattiga, fortsatte Sauda, och mellan dem finns det ingen förbindelse. De rika och mäktiga, de storslagna och ärofulla, vilkas välstånd är byggt på röveri och stöld och öppen strid, äras och beundras av hela världen och av sig själva. Ni, de fattiga och ödmjuka, ni de beskedliga och milda, ni era krakar, som blivit avlurade era rättigheter och är nerbrutna till kropp och själ, ni respekteras inte av någon och respekterar inte heller er själva.

Munoo kände att också han för länge sedan i Sham Nagar hade haft liknande tankar om de rika och de fattiga. Men han kunde inte uttrycka dem som Sauba sahib.

– Res er då, res er och försvara era rättigheter, era hemlösa stackare, försvara rättvisan! Res er, era skrämde dårar. Res er och slåss! Res er och var de män ni skulle ha varit och kråla inte tillbaka till fabrikena som ena riktiga maskar! Res er och rädda ert liv, annars kommer de att underkuva er och fullkomligt förgöra er! Res er och följ mig! Från och med i morgon börjar ni strejka och vi ska betala er för att ni utkämpar er strid mot arbetsgivarna! Stig nu upp och läs tillsammans med mig upp de rättigheter ni begär.

Han gjorde ett ögonblicks uppehåll. Hela folkmassan reste sig, spänd och upprörd. Han fortsatte: – Vi är mänskliga varelser och inte själlösa maskiner.

Hopen läste efter honom. – Vi vill ha rättighet att arbeta utan att behöva betala mutor. Vi vill ha rena hus att bo i. Vi vill ha skolor åt våra barn och barnkrubbor åt våra spädbarn. Vi vill vara yrkesutbildade arbetare. Vi vill bli räddade ur penningutlånanarnas klor. Vi vill ha god lön och inte bara understöd när vi får arbetstiden avkortad. – Vi vill ha kortare arbetstid. Vi vill ha säkerhet så att förmannen inte plötsligt kan avskeda oss. Vi vill att våra organisationer ska få lagligt erkännande.

De uttalade kraven steg upp över horisonten. Först var det enkla, tafatta ord som steg upp med svårighet liksom i ett klassrum barnens ojämna, brutna, entoniga tal. Sedan ansträngde sig hopens hessa strupar att återge rytmen i Saudas gonggongtoner, tills det primitiva talet blandade sig med lidelsefulla rop som lönnmördade solen vid himlranden.

Det var ett virrvarr av gestalter, man hörde det utdragna ljudet av svarta gapande munnar som hämtade andan, såg återskenet av halvt medvetna, halvt lyckliga leenden genom kuliögögnens djupa vatten och ett ögonblick kunde man höra det milda, fuktiga prasslet av havsbrisen som kom grässtråna på fälten och i kärren att vaja.

Sedan trängde ett gällt crescendo av smärta upp i luften från hopen. En bruten röst preciserade ordet "Kidnappad, kidnappad". Å, min son har blivit kidnappad. Vad ska jag göra? Den här mannen talar om att min son har blivit kidnappad.

– Kidnappad, kidnappad! brusade en underström av röster genom den spända hopen. Kidnappad av afghanerna! höjdes en viskning. Kidnappad! De här domderande, skroderande muselmanerna kidnappar hindubarn.

Det blev tyst en stund. – Vad är det här för något? skrek Sauda. Vad är det som står på? Man kunde bara höra en kulis jämmer, en egendomlig, bruten jämmer som en hyenahonas tjutande. – Kidnappad! Kidnappad! Ett hindubarn har blivit kidnappad av muhammedanerna! rapporterade några av kulierna.

Och det hade en underton av fruktan och hat. – Gå hem! Gå hem! Det är bara ett gement rykte som har spritts av våra fiender, skrek Sauda. Gå inte till arbetet i morgon. Fackföreningen kommer att ge er understöd. Och in finn er här i morgon så ska vi gå i procession.

– Men ett hindubarn har blivit kidnappad, sahib – ett hindubarn! höjdes en röst igen. – Inte bara ett utan flera hindubarn har blivit kidnappade! förkunnade en annan röst. – Kidnappade! Kidnappade! De där omskurna muhammedanerna har höjt sina huvuden mot höjden! Det är en förolämpning mot vår religion! De där sönerna till svin! De oäktingarna! Vi ska ge dem en läxa! Ryktena hade nu blivit bestända.

– Gå härifrån, gå härifrån, era dårar! skrek Sauda. Vi ska undersöka saken. – Nej, vi vill ta hämnd på dem! De tar våra pengar och de tar våra barn! Vi vill ha hämnd på dem! – Håll munnen, era dårar! skrek Ratan och hoppade upp på estraden. Jag ska slåss för er om era barn har blivit kidnappade, men gå först hem och se efter om det är sant!

– Era svarta linsätare! Era hinduer! Vi ska lära er vd det innebär att förolämpa vår religion! höjdes några muhammedaners rop i ett tätt packat hörn långt bort från estraden, där åtskilliga händer hade blivit sysselsatta med att rycka av turbaner och utdela slag. ■

Rapport från Gerillaland

– På Hafizulla Amins tid blev en grupp regerings soldater omringade här i Mochbel. De saknade mat, och hade inte foder till hästarna. Då slaktade de hästarna och åt upp dem. Senare hissade de en röd fana som nödsignal. Då kom helikoptrar och släppte ner proviant. Mujahideen (afghanska motståndsmän) såg detta och hissade sedan flera gånger röda fanor för att få mat och materiel från fiendens helikoptrar.

Så berättade man för journalisten Christer Lundgren och TV-fotografen Björn Henriksson en kväll i mars inne i Afghanistan om krigets bakgrund.

De skildrar här sina intryck från ett besök i Mochbel, en viktig dalgång i Paktiaprovinzen, nära gränsen till Pakistan. Dalen kring vilken strider pågått sedan tiden före den sovjetiska invasionen kontrolleras idag av afghanska motståndsrörelsen.

En månad innan svenskarna med hjälp av Afghanistans islamska nationella befrielsefront kom att besöka dalen hade sovjetiska styrkor försökt inta Mochbel. 6 000 förbittrade mujahedins hade emellertid lyckats driva ryssarna tillbaka till sina förläggningar i Khowst, centralorten i Paktiaprovinzen.

Artikeln har tidigare publicerats i Gnistan.

Den första byggnad vi stötte på när vi kom ned i dalgången var ett skjul, som tidigare rymt några mindre affärer. Nu fanns bara de förkolnade träväggarna kvar.

På en bergssluttning framför oss låg några utspridda gårdar. Där visade man oss spåren av stridshelikoptrarnas attacker – bl a en bomb som inte detonerat. Djupt nedslagen i jorden, med bara stjärtfenorna över marken, hängde den ännu som ett hot över gården. När som helst kunde den explodera, och ingen visste hur den skulle desarmeras. Kanske kunde man spränga den genom att spänna ett långt rep och dra upp den med kamel?

Vi åt lunch i byn – en enkel lunch av hirsgröt och smält fårflott. Gästfriheten var stor som överallt dit vi kom. Men vi noterade att ledaren för vår grupp betalade för kalaset. Motståndsrörelsen ligger inte befolkningen till last.

Sågen står stilla

Kring gårdarna fanns små konstbevattnade åkerlappar med frisk grönska. På de steniga bergssluttningarna växte en gles skog av sandelträd. Skogsavverkning var den viktigaste näringsgrenen i trakten vid sidan av jordbruket.

Resul Khan var en av våra följeslagare, en inflytelserik man i sin by.

– Vi hade ett bra hem, åkrar och också bilar som vi körde timmer med och sålde i Kabul. Allt detta har vi lämnat för att bo i tält och hyddor på andra sidan gränsen. Men vi skall slåss för vårt land tills fienden drivits ut. Jag ber ert land att hjälpa oss, så att vi kan segra och skapa ett bättre liv än förut.

Kriget har skapat problem för skogsavverkningen. Det moderna, tyskbyggda sågverket i Jaji står stilla. Bristen på ved och virke har drivit upp priset på trä i Kabul från 12 Afs för sju kilo före kriget till 60 Afs i dag, samtidigt som folkets inkomster är oförändrade (bara officerarnas löner har stigit från 4–5 000 Afs per månad till det dubbla).

Inget trä till Karmal

– Vi var timmerförsäljare och förde ved och timmer till Kabul. Så tjänade vi gott om pengar, berättar *Lajmir Khan* i byn Marichel, där vi övernattade efter en dagmarsch i stenig terräng.

– Men om vi nu åker till Kabul, fångar de oss och arresterar oss. Därför kan vi inte fortsätta vår handel. De är otrogna, och har ingen nåd med oss.

En annan motivering gav oss *Khial Jan*, byskolläraren:

– Vi vill inte föra trä till Kabul, för vi ligger i krig med *Babrak Karmals* regering och vill upprätta en islamisk regering i Afghanistan.

Det intryck man ville ge oss, var att allt normalt liv hindrades av kriget, att ingen skogsavverkning längre var möjlig. Men så enkel var uppenbarligen inte sanningen. När vi i natten tog oss fram till Marichel, passerade vi tre lastbilar, fullastade med timmer. Vart de skulle, fick vi inget besked om.

– Små mängder ved förs över gränsen till Pakistan, var det enda svaret.

Några dagar senare åkte vi buss mellan några byar i Paktiaprovinzen. Chauffören hade nyss kommit tillbaka från Kabul, och kunde berätta för oss hur läget var.

– Regeringen tar de unga männen med våld om natten för att bli soldater. En kväll väntade de utanför en biograf

Bilden sid 19: Mujahideen i ett flyktingtält nära gränsen. (Foto: Björn Henriksson)

Bilden sid 20–21: Erövrade sovjetiska artillerigranater. (Foto: Björn Henriksson)

och tvångsrekryterade alla män i publiken. De tar inte bara unga män, utan alla män de hittar, utan att fråga efter om de redan fullgjort sin obligatoriska tid som soldater. De tränger också in i husen utan att be om lov. De har förstört moskéer och är fiender till vår religion.

– I stadsdelarna Kartinao och Kutesingi hörs skottlossning varje natt. De flesta män är mujahideen, och vårt folk anser att de offerar sig för en stor idé. Folket i Afghanistan, lika väl som de som lämnat landet, vill ha en islamsk regering. Alla människor i Kabul säger att Sovjet omedelbart måste lämna Afghanistan.

– **Detta är ett islamskt land, och vi accepterar inte en ledning utan religion. En otrogen regim har etablerats i vårt land. En agentregim. Vem vill då vara soldat för den? Om vår regim vore muslimsk, skulle alla frivilligt och utan tvång acceptera att göra sin militärtjänst.**

Afghanistan är ett starkt religiöst land, ett ekonomiskt underutvecklat stamsamhälle med patriarkalisk struktur. Den ideologi som vägleder motståndskampen är på många sätt främmande för oss västerlänningar. Det gäller också kvinnans underordnade ställning och den sociala strukturen.

Visst finns det rika och inflytelserika män. Men allt är relativt. En svensk arbetare eller småbonde skulle inte drömma om att leva under sådana villkor som en "rik man" i en afghansk by har. Per capitainkomsten i Afghanistan var före kriget högre än i Centralafrikanska republiken, men lägre än

i Tanzania. Över huvud taget är det mer som förenar det afghanska stamsamhället med de afrikanska än med de industrialiserade samhällena i väst. Kanske finns det starkare paralleller med Engelbrekts och Gustav Vasas Sverige.

Men folk är inte emot sociala framsteg, ekonomisk utveckling och högre levnadsstandard. De välkomnade *Daouds* kupp 1973. Efter den tilläts folk arbeta i Iran och Saudiarabien, och på så sätt kunde de sända pengar till sina familjer i Afghanistan. Med *Tarakis* kupp 1978 stoppades detta kapitalinflöde. Hans ideologi var främmande, och hans politik försämrade folkets levnadsvillkor.

När vi åter gick upp mot gränsen passerade vi ett rastskjul med en gubbe och en pojke. Gubben sade till våra följeslagare att han var glad att se att de hade ryssar med sig, men snart förstod han att vi var journalister från väst. När vi skulle gå vidare kom några män, som pojken hämtat. De hade gömt sig i bakhåll, men kom åter fram när de hörde att vi inte var ryssar.

Våra följeslagare berättade att två tyska journalister tagit sig in i Afghanistan utan eskort av mujahideen. De hade tagits för ryssar och dödats. Flera journalister hade också dödats i trakten av Kabul på samma sätt.

I det fuktiga duggregnet segade vi oss uppför bergskammen. Vi hade kommit i den regniga vårperioden, då snön smälte bort och växtligheten sköt fart.

Under vintern hade förhållandena för mujahideen varit svåra. Strider

hade förekommit, men i stort sett hade fienden haft initiativet. När snön är borta och regnen upphört, skulle läget ändras.

Ryska skelett

Våta och ångande av den ansträngande marschen passerade vi krönet. Några hundra meter in på den pakistanska sidan låg skeletten efter två ryska soldater. Inkräktare eller skjutna krigsfångar? Svaret lär vi aldrig få reda på.

Lite längre ned såg vi de första lerhusen. Enkla bostäder för flyktingar som inte registrerats av de pakistanska myndigheterna, och som inte finns med i någon statistik.

Officiellt finns över 1,7 miljoner flyktingar i Pakistan och ytterligare en halv miljon i Iran. Var sjunde människa i Afghanistan har tvingats lämna sitt land.

Vi hade tillbringat några dagar i krigets Afghanistan, och vi hade lärt oss mer om motståndskampens villkor. När vi åter kom ned till Parachinar, träffade vi chefen för organisationens högkvarter, *Inzergol*.

– Kom tillbaka om en månad, då börjar hårda strider över hela landet, sa han.

Björn Henriksson

Christer Lundgren

Christer och Björn tillsammans med medlemmar av Mamasila Jirga – ett provisoriskt parlament med representanter för de olika områdena i Afghanistan. (Foto: Björn Henriksson)

Mongoliska exemplet

Hur realistiskt har det egentligen varit att förvandla Afghanistan till ett socialistiskt land? Islams oerhörda inflytande och samhällets ålderdomliga stamstruktur med feodala inslag gynnar inte en revolutionär omvandling. Det finns dock ett exempel på en sådan utveckling. Mongoliska folkrepubliken, inklämd mellan Sovjetunionen och Kina. Lars Eklund tycker sig efter ett besök i landet se vissa likheter med Afghanistan. De är intressanta eftersom Mongoliet ses som ett föredöme av de nuvarande afghanska ledarna.

Bägge länderna är geografiskt isolerade, saknar kust och de gränsar till Sovjetunionen. Höga bergskedjor och torra stäpp- och ökenområden präglar ländernas natur. Nomadisk boskapskötsel är en betydelsefull näringsgren i dem båda. Också Mongoliet var tidigare feodalt uppbyggt och präglades av en stark, enande religion, dock inte islam utan tibetansk buddhism. Ytterligare likhet hittar man i den nationella stolhet som både afghaner och mongoler traditionellt har uppvisat. Ingen kolonialmakt har lyckats kuva deras respektive länder. Däremot har Ryssland och sedermera Sovjetunionen haft inflytande över ländernas utveckling.

Kinesiskt hot

Till skillnad från Afghanistan förefaller det emellertid som om Sovjets inflytande i Mongoliska folkrepubliken har upplevts mestadels positivt. En orsak till det är att Sovjetunionen har tryggt

landets oberoende från Kina. Folkrepubliken bildades 1921 men det dröjde till 1948 innan något land i världen mer än Sovjetunionen erkände Mongoliet som en självständig nation.

Det dröjde till 1961 innan Mongoliet kunde ta plats i FN. Kina och sedermera Taiwan hade dittills stoppat alla försök genom att lägga in sitt veto. Ännu idag finner man kinesiska kartor och dokument som går ut på att Mongoliet alltid skall ha varit och skall förbli en del av Kina.

Mongoliska folkrepubliken är unik genom att det är den enda socialistiska staten i världen uppbyggd kring boskapskötsel. Landet som är fyra gånger större än Sverige men endast har 1,6 miljoner invånare delas administrativt upp i 18 provinser (aimaks) och tre städer. Varje aimak är indelad i distrikt som sammanfaller med kollektiven. Hela landet består av drygt 300 sådana. Kollektiviseringen slutfördes 1959, alltså först 38 år efter folkrepublikens grundläggande.

Över huvud taget infördes socialismen i landet relativt långsamt. Den feodala strukturen med en rad halvt självständiga prinsstater bröts sönder först under 1930-talet, och det lamaistiska klosterväsendet försvann 1938. Det året stängdes flertalet av de ca 3 000 klostren i folkrepubliken. (Idag återstår endast Gandanklostret i huvudstaden Ulan Bator.)

Välintegrerat land

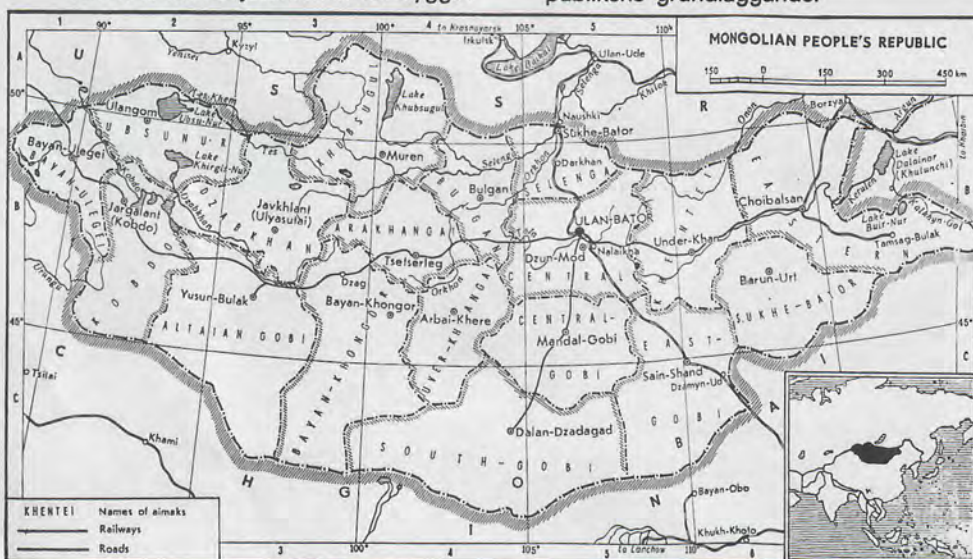
Mongoliska folkrepubliken blev medlem av SEV (Comecon) 1962 och är idag en välintegrerad del av sovjetblocket. En mängd industriprojekt har satts igång med hjälp från de andra socialistländerna. Ryska och östeuropeiska tekniker och gästarbetare finns i landet. Mongoler får högre utbildning och yrkesutbildning i Sovjetunionen.

Också socialt är Mongoliet långt kommet. Skolväsen och sjukvård är väl utbyggda sektorer. Boskapskötare och arbetare är garanterade en viss minimiinkomst. Pension fås vid fyllda 55 år för kvinnor och 60 för män. Barnbidrag betalas ut till föräldrar med 4 barn eller fler.

Exempel på utveckling

Mycket medvetet används också Mongoliska folkrepubliken som ett exempel på hur ett u-land kan utvecklas framgångsrikt enligt sovjetisk modell. Författaren och mongolkännaren Owen Lattimore förklarar i tidskriften *Mongolia* 1/80 att han anser att Mongoliets exempel kan bli av största betydelse för utvecklingsländerna.

Kring det mongoliska exemplet har det byggts upp en vetenskaplig teori som går ut på att man kan hoppa över det kapitalistiska stadiet i utvecklingen. Det är alltså möjligt att gå direkt från

Mongoliska folkrepubliken som tidigare kallats för Yttre Mongoliet är en självständig nation men nära knuten till Sovjetunionen.

föredöme för Karmal

Av det förr så mäktiga buddhistiska klosterväsendet i landet återstår idag endast ett kloster, beläget i huvudstaden. Bild: Klaus Ferdinand.

feodalism till socialism. Beviset för detta skall vara just Mongoliets historia. Statsöverhuvudet Yumjagiin Tsendenbal återkommer ofta till detta i sina tal och presidenten i den mongoliska vetenskapsakademien Bazaryn Shirendyb har skrivit en bok om det med titel "By-passing Capitalism". (Ulan Bator, 1968.)

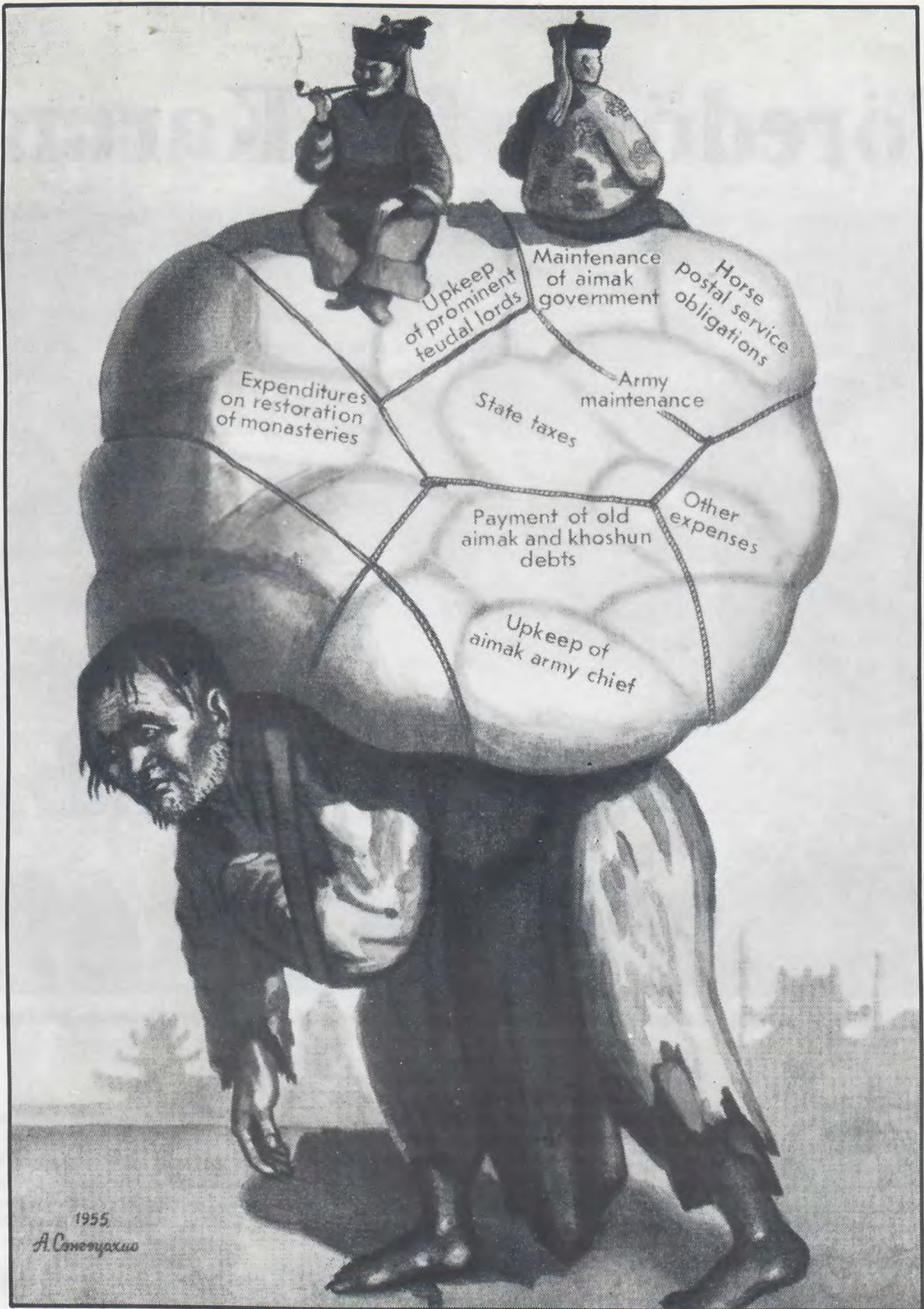
Har nu detta något med Afghanistan att göra? Ja, det har det i allra högsta grad. Den mongoliska samhällsutveck-

lingen som baseras på vänskapen med Sovjetunionen följs med intresse av de nuvarande afghanska ledarna. I en intervju i Mongolia 3/80 deklarerar Babrak Karmal att han tror på en övergång från feodalism direkt till socialism och att de mongoliska erfarenheterna att bygga ett nytt samhälle är till nytta för utvecklingen av Afghanistan. Han förklarar också att jordreformen i Afghanistan skall genomföras med kollektiviseringen i Mongoliet som föredö-

me. Självfallet kommer det att ta lång tid, säger han dock.

Det är en kommentar som är berättigad, för det är frågan om Babrak Kamral någonsin får chansen att förverkliga sina avsikter. Med ett totalt motstånd i landet mot regimen och den sovjetiska ockupationsmakten hjälper föga att det en gång i tiden gick i Mongoliska folkrepubliken.

Lars Eklund ▷

Denna mongoliska affisch från 1955 visar det dubbla förtryck, under feodaladeln och den lamaistiska kyrkan, som det mongoliska folket led under i det gamla samhället.

»SYDASIEN»

- finns det längre?

Vad är egentligen Sydasien? Är det riktigt att som Sydasienbulletinen gör bunta samman såpass skilda länder som Afghanistan och Sri Lanka? Stig Toft Madsen vill med denna artikel visa att den enhetlighet som kunde spåras under den brittiska kolonialtiden nu inte längre finns. Länderna i Sydasien går alltmer skilda vägar och riktar sig mot andra kulturer.

Det är inte bara denna bulletin som utgår från att "Sydasien" existerar. Runt om i världen finner man centra för "Sydasien"-studier. Men det saknas enighet om vad namnet täcker. I Chicago räknas tex Indien, Pakistan, Bangladesh och Sri Lanka till "Sydasien". I Wisconsin däremot hör också Nepal, Afghanistan och Tibet dit.

De tidigare benämningarna av området var också problematiska. De två utskotten på den asiatiska kontinenten öster om Suez kom att kallas för Främre respektive Bortre Indien. Därutöver användes de ytterst flexibla beteckningarna "Nära", "Mellersta" och "Fjärran" Östern.

På medeltiden då man trodde att kusten från Afrika till Kina gick i en nästan rak linje talade man om "Meridional India" (från Etiopien till Indien), "India Major" och "India Minor", som sträckte sig från Madras till Sydostasien.

Resenärens bild

Det förefaller som om den innebörd som Sydasienbulletinen lägger i begreppet "Sydasien" kommer sig av det sätt som folk har rest på: Via Turkiet och Iran till den "riktiga" Orienten (Afghanistan) och därifrån vidare till Pakistan, Indien och Bangladesh med avstickare till Sri Lanka, Nepal och eventuellt Bhutan och Maldiverna.

Många sydasiater rör sig likaledes mellan länderna: Över en miljon flyktingar från Afghanistan i Pakistan, relativt fri trafik mellan Pakistan och Indien och mellan Indien och Nepal, re-

patrieringsresor från Sri Lanka till Indien och en växande ström av återvändande från nordöstra Indien till Bengalen. Men bortsett från detta håller länderna på att orientera sig åt skilda håll.

Arabisk prägel

Pakistan har alltmer antagit en profil av Mellersta Östern, vilket förhoppningsvis på längre sikt får det resultatet att pakistanierna inte behöver känna sig som pseudo-indier. Under Bhuttos styrestid var det särskilt Libyen man drogs till, nu är det Saudiarabien och de övriga konservativa Gulf-staterna. Det finns idag över en miljon pakistanter i "oljeländerna" och de pengar som de skickar hem (nästan 2 miljarder dollars om året) finansierar omkring hälften av landets import.

Sri Lanka har gått ännu längre, sedan premiärminister Jayawardene kom till makten 1977. Satsningen att förvandla Sri Lanka till ett slags Hong Kong eller Singapore genom att ge de multinationella företagen rätt till fri etablering och att föra hem vinsterna har förorsakat en inflation i landet på ca 40 procent. Importen har ökat med 23 procent, medan exporten ökat endast med 1 procent. Arbetslösheten har ökat kraftigt.

Nepal svänger

Nepals ekonomi vilar inte heller på någon fast grund. Budgetåret 1979-80 finansierades 63 procent av statsbudgeten av utländska lån. Beroendet av Indien är fortfarande stort, men Kinas nya liberala Tibet-politik öppnar möjligheter för att Nepal kan närma sig Kina och därmed frigöra sig från den indiska dominansen.

Den mest drastiska förändringen har skett i Afghanistan. Landet har visserligen ända sedan slutet av 50-talet haft nära förbindelser med Sovjetunionen, men Sovjets nuvarande ekonomiska, politiska och militära kontroll av landet för det på ett avgörande sätt in i en ny sfär.

Tibet-modell

Den indiske journalisten Kuldip Nayar (se SAB 3/4, 1978) har i en ny bok *Report on Afghanistan*, 1980, Allied Publishers, New Delhi, spekulerat över Afghanistans framtid. Han menar att Sovjet knappast kommer att upprätthålla landets formella oavhängighet på det sätt som Mongoliska Folkrepublikens självständighet har bevarats, utan att Sovjet snarare kommer att använda sig av den kinesiska Tibet-modellen, som erkänner en viss kulturell identitet i ett autonomt område inom den kinesiska staten.

Den sovjetiska omvandlingen av "Centralasien" är emellertid en mera närliggande modell. Under kulturrevolutionen där 1926-28 försökte man liksom i Afghanistan först med lagstiftning att eliminera den patriarkaliska stamstrukturen genom att satsa på kvinnorna och ogifta, jordlösa män.

Men denna strategi övergavs redan 1929 då det stod klart att den mötts av motstånd från nästan alla gifta män, att de lokala kaderns korrumpation och att de revolutionära kvinnorna förnedrats på ett sätt som påminner om Afghanistan. Istället tonades den sovjetiska förändringspolitiken ned. Samma fenomen håller på att ske i Afghanistan nu, samtidigt som Sovjet erbjuder landet frikostigt ekonomiskt stöd.

Enhet bruten

Den bild av "Sydasien" jag har skisserat visar att den relativa enhetlighet som existerade under och skapades av den brittiska kolonialmakten efterhand har brutits. De "små" länderna lämnar cirkeln kring Indien och upptar istället förbindelser med länder, till vilka de i flera fall varit knutna under förbrittisk tid. Ur den synvinkeln återstår endast Indien i Sydasien. De övriga länderna sugts ut antingen i kapitalistiska eller socialistiska världssystem.

Stig Toft Madsen

SAMTAL MED BUDDHISTMUNK

— Det finns inget jag, bara »andlig kraft»!

Buddhismen, som befolkningsmajoritetens religion i Sri Lanka, kan varken betecknas som reaktionär eller progressiv rent allmänt. Inte desto mindre har den av och till haft stor betydelse i lankesisk politik, och det mest kända exemplet är mordet på premiärminister S W R D Bandaranaike 1959, ett mord som utfördes av en buddhistmunk.

Men det viktigaste har kanske varit buddhisternas roll som jordägare. Under historiens gång utvecklades klostren i Sri Lanka till stora jordherresäten där klosterledarna ofta utnämnde släktingar till sina efterföljare. Ur dessa egendomar växte politiska intressen som kom att dra in

munkarna i det politiska spelet.

Munkarnas politiska roll kom bl a fram på 1950-talet då kulmen nåddes på en mångårig kamp mot engelsmännen i synnerhet och det västerländska inflytandet i allmänhet. Den våg av nationalism som förde S W R D Bandaranaike till premiärministerposten lyftes till stor del av buddhistmunkarna. Mordet på honom några år senare kanske kan ses som en ödets ironi.

Men hur ser en buddhistisk munk idag på sitt liv? En bit av svaret på den frågan får vi nedan av Gunnar Janzon i hans samtal nyligen med munken H D Barnandre i Sri Lanka.

Några hundra meter från buddhisttemplet ligger klostret. En munk med rakat huvud och iklädd intensivt orangefärgad köpa erbjuder oss att sitta ned på en bänk med en stoppad dyna på, tydligen avsedd för besökare. Själv sätter han sig på en speciell stol.

För närvarande finns det cirka 80 munkar i klostret. På hela Sri Lanka tror han att det finns ca 18 000. Det är ingen skillnad mellan präster och munkar – det är samma sak. Varför inga nunnor förekommer svarar han att det mycket beror på historiska orsaker:

– I över fyrahundra år under portugisiskt, holländskt och brittiskt herravälde blev buddhister inte bara försummade utan också utsatta för "svårig-

Munken HD Barnandre i Gangarametempel i Colombo ser ingen motsättning mellan de två stora religionerna på Sri Lanka, buddhismen och hinduismen.

heter". Det är bl a på grund av detta som vi idag inte har några nunnor.

Klosterskola

– Hur blir man munk?

– Barn mellan 10 och 15 år kan bli antagna men måste först få föräldrarnas samtycke liksom att de själva måste vara övertygade och dessutom få ett samtal med en av klostrets ledande munkar. Novisen slutar den vanliga skolan och börjar i klosterskolan där tonvikten läggs på studier i buddhism, historia, pali och sanskrit.

– Några utbildningsmässiga begränsningar för en novis?

– Ingen begränsning finns. Det är upp till den enskilde att bestämma. Flera fortsätter på universiteten. Normalt studeras inte ekonomi och teknik. Vanligast är humanistiska ämnen som språk, geografi, historia och även samhällsvetenskap.

– Hyr förflyter en vanlig dag för en munk här i klostret?

– Detta är även ett utbildningscenter. Förutom att vi undervisar noviser skall vi delta i den religiösa aktiviteten för allmänheten som bor runtomkring templet. Detta kan gälla begravning etc.

Göra gott

– Vilka regler har man att följa som buddhist?

Det finns så många regler men om man ska prioritera så tycker jag att det viktigaste är att avhålla sig från ont och ägna sig åt det goda samt utveckla sitt medvetande. Att veta vad som är ont är mycket lätt ty det som är skadligt för mig själv och andra är ont och det som är välgörande för mig såväl som för andra är gott.

För lekmannen finns det fem föreskrifter: inte döda, inte stjäla, inte begå otukt, inte ljuga och inte dricka alkohol.

Att döda någon t ex är skadligt eftersom man då skapar fiender.

Vi behöver inte bli perfekta med en gång utan detta kan ske gradvis lite i sänder. Framgången är olika från person till person beroende på förmågan. Det viktigaste är att försöka göra sitt bästa.

– Hur är klostren/templen organiserade?

– Varje tempel är oberoende. Man rättar sig efter Buddhas Dhamma (lära). Det finns ingen ledargestalt inom buddhismen som inom kyrkan. Buddhas lära är den verkliga ledaren. Alla borde göra sitt bästa för att leva enligt Dhamma.

Andra religioner

– Vad skiljer buddhismen från andra religioner?

– Innan buddhismen kom fanns det redan många religioner som trodde på att en speciell gud hade skapat världen osv. Enligt buddhismen är detta inte sant. Vi föds och kommer att återfödas på nytt tills vi fullständigt utplånar våra begär och vår okunnighet som är roten till födelsen. Orsaken till liv beror på önskan att leva – begär och okunnighet.

Välgörenhet

– Hur kan begär och okunnighet utplånas eller minska?

– För att minska begär råder Buddha oss att idka välgörenhet – att ge saker till andra. För att minska okunnigheten måste vi meditera för att förstå världen sådan den är.

När vi gör bra saker återföds vi till en bättre tillvaro som ett resultat av våra gärningar. Motsatt förhållande råder då vi gör onda saker. En människa kan återfödas till ett djur p g a sina onda gärningar. Om man vill ge något så är inte mängden eller värdet det vik-

tigaste utan det är avsikten som betyder mest. En fattig kan inte ge lika mycket som en rik men hans avsikter kan vara fullt tillräckliga. Enligt Buddha finns det inget jag – bara "andlig kraft". Det är du själv och dina gärningar som styr reinkarnationen och det finns ingen ursäkt för begär och okunnighet.

Hindugudar i templen

– I buddhisttempel förekommer ibland gudastatyer som vanligt finns i hindu-tempel. Samarbetar ni med hinduerna eller är buddhismen isolerad från andra religioner?

– Buddhismen är isolerad från övriga religioner men i buddhisttempel kan man se hindugudar. Detta beror på historiska händelser. För omkring åtta hundra år sedan tog våra kungar sina drottningar från Sydindien. Dessa var hinduer och kungarna måste bygga helgedomar i närheten av buddhisttemplen så att deras fruar kunde följa sin religion. Så uppkom två olika tempel nära varandra och som så småningom kom varandra ännu närmare och idag finner man båda på samma plats. I ett hörn kan man t ex finna flera hindugudar. Enligt Buddhas lära ska vi vara vänliga mot alla varelser – inte bara mot människor utan även mot gudar och andra varelser.

Rik symbolvärld

– Kan du berätta något om olika buddhistiska symboler som exempelvis mänstenen vid ingången till templet?

– Först mänstenen. I detta stycke buddhistisk konst hittar man hela Buddhas lära symboliserad. Lotusblomman i mitten symboliserar det slutliga målet – nirvana. Där omkring återfinns svårigheterna som vi måste leva med; död, fruktan, sorg, osv. Mänstenarna visar hur man övervinner dessa svårigheter och så småningom uppnår slutlig frihet.

Buddhistflaggan har sex färger. Dessa härrör från den utstrålning Buddha hade när han levde. Denna flagga skapades av överste Olcott.

I templen finner man Buddhatatyer i olika ställningar: undervisande, mediterande, sovande osv. Det finns dessutom många andra ställningar beroende på konstnärernas särart. I Japan finns den skrattande Buddha.

Sedan har vi lärans hjul och den ädla åttafaldiga vägen: rätt åskådning, rätt beslut, rätt tal, rätt handling, rätt liv, rätt strävan, rätt tänkande och rätt meditation.

Gunnar Janzon

Märsor åt oss, oxkärror åt folket! Ingen beaktning på regeringens politik. (York Street i huvudstaden Colombo.)

Frizonsregimen utmanar ödet: Facket låter sig inte

Den nya konservativa regimen i Sri Lanka under president J R Jayewardene som tog makten 1977 har fört landet in i nya ekonomiska svårigheter. Den omstridda "välfärdspolitiken" under den förra regeringen har ersatts av en oblyg satsning på utlandsinvesteringar parat med indragna sociala förmåner. Resultatet har bl a inneburit en ökad inflation, ökade klassklyftor och ett tilltagande underskott i handelsbalansen.

De traditionellt starka fackliga organisationerna har intensifierat sin kamp mot denna politik. Men den delvis misslyckade generalstrejken förra året har tillsammans med massavskedanden betytt ökade svårigheter för det lankesiska facket att arbeta vidare. Samtidigt ökar de fackliga motsättningarna sedan regeringen med lockelser och hot drar nya medlemmar till sitt eget lydiga fackförbund.

Om detta rapporterar TCO-aren Ebbe Andersson som deltog i TCO/TBV:s Asienseminarium i vintras. I slutet av november besökte han Sri Lanka.

En stor del av Sri Lankas fackföreningsrörelse kämpar för sin existens idag. Efter den proklamerade generalstrejken i juli 1980 förföljs fackföreningar hårt av regeringen. Men inte alla fackföreningar. De som är knutna till regeringspartiet United National Party (UNP) är regeringens handgångna organisationer.

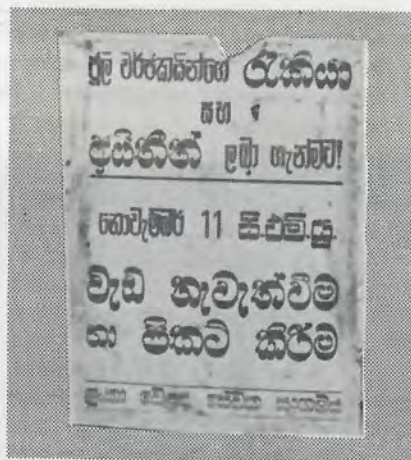
De fackföreningar som stått nära ett visst parti har traditionellt vuxit i storlek när partiet kommit i maktställning. UNP:s Jathika Sevaka Sangamaya (JSS) första ordförande hette J R Jayawardene, idag Sri Lankas president. JSS sägs nu vara landets största fackförening med 700 000 medlemmar. 1977 hade JSS 80 000 medlemmar, samma år som UNP vann valet. Den ledande fackföreningen bland plantagearbetarna är Ceylon Workers' Congress (CWC) vars ordförande heter S

som tillhörde olika politiska rörelser. Mellan 1915 och 1930 var arbetarledarna nationalistiska politiker. I början av 30-talet tog en grupp marxister över ledarskapet i städernas fackföreningar. De bildade Lanka Sama Samaja Party (LSSP) 1935. Partianknytningen fortsätter att vara mycket vanlig idag.

Sri Lanka har 1 230 registrerade fackföreningar med ett medlemstal på ca 1,5 miljoner. Det är ca 50 % av de anställda i landet. Den största yrkesgruppen är plantage- och lantarbetare som utgör ca 1 miljon medlemmar.

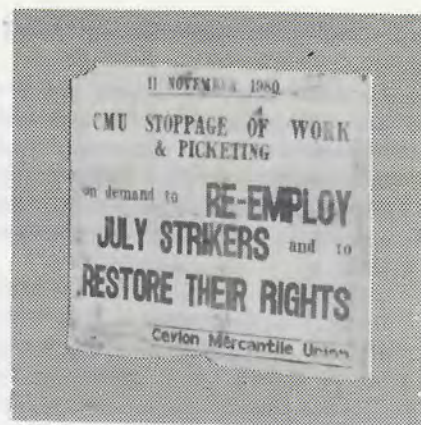
Facklig front mot regeringen

När det blev uppenbart att den nya regeringen avsåg att beskära fackföreningarnas arbetsmöjligheter i slutet av 1977 bildades en samarbetskommitté. Den fick namnet Joint Trade Union Action Committee (JTUAC), och är ganska löst sammansatt av 15 fackföreningar i opposition mot regeringens politik. Flertalet är knutna till oppositionspartierna.

En annan viktig facklig händelse efter 1977 var ett framgångsrikt konvent där 50 organisationer deltog. Konvetet framförde 23 krav till regeringen, däribland att kostnadsutvecklingen måste stoppas och att fackliga liksom demokratiska fri- och rättigheter skulle vidmakthållas.

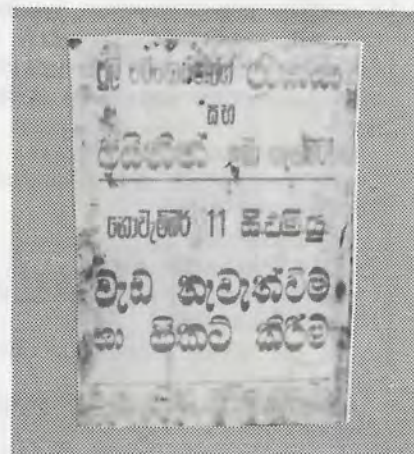
JTUAC utlyste en strejk i september 1978 mot ökade levnadskostnader och regeringens anti-fackliga linje, men drog tillbaka strejkhöret efter varningar från regeringen. Istället gick man ut i en lunchdemonstration mot att offentligt anställda skulle få färre lediga dagar. Demonstranterna attackerades bl a av folk i regeringsfordon. Många skadades, och polisen såg passivt på. Men syftet nåddes, det blev ingen försämring av ledigheten.

I oktober 1979 demonstrerade JTUAC mot regeringens avsikt att införa en lag som skulle förbjuda strejker. Lagen antogs efter vissa uppmjukningar i parlamentet och den ger möjlighet för regeringen att förbjuda strejker inom vad den anser vara samhällsviktiga områden både inom industri och förvaltning.

Sänkta reallöner

Fackets krav har allt sedan 1978 varit att lönerna måste följa med i prisutvecklingen. Sedan 1977 har kostnadsindex stigit med 115 enheter och lönerna med drygt 10 %. Det finns ingen modell för hur lönerna ska anpassas till kostnadsutvecklingen. Inflationen är idag 43 %. En familj på fyra personer (en liten familj på Sri Lanka) behöver ca 1 200 rs/månad bara till mat för att få fullvärdig kost. En utbildad privatanställd arbetare tjänar som nybörjare 557 rs/månad och maximalt 669.50 rs/månad. En utbildad tjänar maximalt 1 067 rs/månad.

Bakgrunden till generalstrejken som proklamerades i juli 1980 var prisökningen utan lönekompensation, de stigande inkomstklyftorna (ett fåtal gör sig stora inkomster på det inströmmande internationella kapitalet) och regeringens anti-fackliga uppträdande.

tämjas!

Thondeman, tillika minister i Jayawardenes regering.

Partianknutna fackföreningar

Karakteristiskt för koloniserade länder har varit den nära kopplingen mellan politiska partier och fackföreningar. Ceylon är som synes inget undantag. I den tidiga starten från 1890 till 1915 kom fackföreningarnas ledare från politiskt medvetna delar av överklassen,

Fackföreningsledare dödad

Förspelet till generalstrejken började 5 juni. JTUAC:s lunchdemonstration möts med våld från utkommenderade JSS-medlemmar. En fackföreningsledare, Somapala, dödas. Flera skadas svårt. Åter är regeringsfordon inblandade.

Den 7 juni uppstår en spontan strejk bland järnvägsarbetare i Ratmalana efter det att 12 arbetare avskedats för att de deltog vid begravningen av Somapala (som blev en styrkedemonstration med 10 000 deltagare). T o m JSS-medlemmar deltar i strejken. Järnvägsarbetarna kräver återanställning och tar upp JTUAC-kravet på en lönehöjning med 300 rs/månad och indexreglerade löner. En våg av strejker följer.

Kommitté för Sri Lankafacket

Deltagare i TCO/TBV-resan till Indien och Sri Lanka har i dagarna bildat:

KOMMITTÉN FÖR SOLIDARITET MED FACKET I SRI LANKA.

Det är ett uttryck för en vilja att hjälpa de avskedade arbetarna och tjänstemännen att klara sitt livsuppehälle, samt för att stödja dem i deras fortsatta kamp för fria fackföreningar.

Kommittén kommer att verka dels genom att samla in pengar och förmedla dessa till motsvarande hjälpkommittéer i Sri Lanka, dels genom att i Sverige uppmärksamma fackföreningarnas svåra situation och få svenskt fackligt stöd för kravet på villkorlös återanställning av de avskedade.

Du kan hjälpa oss genom att
- bli medlem och aktivt medverka för kommitténs mål,
- ge penningbidrag.
Då når oss under adress
c/o Bo Lidman, Vikingagatan 10,
113 42 Stockholm,
eller per telefon med någon i styrelsen:

ordf Wanja Adolfsson 0495-118 02,
v ordf Leif Stuesson 0454-206 13,
sekr Bo Lidman 08-30 37 42,
kassör Anna-Lena Sandberg 08-15 65 48.

STÖD KRAVET PÅ VILLKORSLÖS ÅTERANSTÄLLNING AV DE AVSKEDADE EFTER GENERALSTREJKEN I SRI LANKA 1980.

I det här läget beslutar JTUAC att hänga på strejkvägen och manar till generalstrejk. Den utsätts till 18 juli för att kulminera den 21:e.

Brutal reaktion

Men regeringens reaktion blir mycket brutal. Den genomför undantagstillstånd. Alla som deltar i strejken ska avskedats. Pressens censur införs och fackföreningarnas bankmedel blockeras.

Trots detta går många i strejk. 40 100 avskedats enligt regeringen. Långt fler säger fackföreningsledare, kanske dubbelt så många. 25 % av städernas anställda deltog. Levnadsvillkoren hade blivit så dåliga att man trotsade undantagstillståndet.

Där fanns anställda i statlig och kommunal förvaltning, bankanställda liksom arbetare vid statliga och privata företag. Regeringen vägrade att förhandla, man talade bara med makt-språk.

Som generalstrejk var den inte framgångsrik då många fackföreningar och arbetare inte anslöt sig. Strejken växte fram spontant och hann troligen inte organiseras tillräckligt. Arbetarna och tjänstemännen hade helt enkelt drivits för långt av regeringen i dess nit att frånta facket dess rättigheter. Svälten stod för dörren.

Möjligheterna väntar de som kommer med dollar eller pund till Sri Lankas frizonområdet. Är man däremot lankesisk arbetare måste man ofta lova att inte organisera sig fackligt för att få jobb.

Jobben förlorade

Flera fackföreningsledare och oppositionella arresterades under undantagstillståndet som hävdades i mitten av augusti. Men alla frigavs inte för det och de 40 000 avskedade är fortfarande utan arbete. För att återfå arbetet ska de avsäga sig sitt fackliga medlemskap och gå in i JSS och skriva på ett papper att inte bli fackligt aktiva i framtiden. De som arbetade aktivt för strejken lär inte återanställas ens under dessa förhållanden. Villkoren för att bli återanställd ändras efterhand och utformas så att man inte kan få något annat intryck än att regeringen aldrig haft för avsikt att ge de 40 000 jobben tillbaka. Vakanserna har fyllts med folk bland Sri Lankas 1 miljon arbetslösa. Det lär dock inte gå helt smärtfritt, framför allt inte på nyckelposter inom t ex statlig förvaltning.

Det ser ut som om fackets största motståndare har blivit regeringen. Regeringen har helt tagit parti för kapitalet och Singapore står som modell för utvecklingen. Facket ska tämjas till en trogen jasägarorganisation. Bilden av det goda investeringsklimatet med stabilt politiskt läge, låga lönekostnader och god tillgång på relativt välutbildad arbetskraft måste vidmakthållas. En frizon har bildats norr om Colombo och det internationella kapitalet har välkomnats.

Jasägarfacket svagt

Jayawardene känner sig säker med en stor del av arbetarklassen i JSS och CWC, en stor del av pressen på sin sida - de tidigare oberoende tidningarna, nu samlade i National Press - och med stor majoritet i parlamentet. Men polariseringen ökar och JSS är ideologiskt svagt. Trots att regeringen håller arbetsgivarna i strama tyglar har privata företag, även multinationella, gått med på JTUAC:s lönekrav i förhandlingar.

Sedan 1978 har UNP-regeringen försökt genomföra lagar som helt förbjuder strejker men inte lyckats under trycket från oppositionen, både den fackliga och politiska, och från den allmänna opinionen. Bl a har forskare, solidaritetsgrupper och delar av kyrkan engagerat sig för de fackliga rättigheterna.

Men generalstrejken visar att antifackliga lagar och förföljelse mot fackföreningar inte kommer att hindra fortsatt kamp. Nu är den nödvändigare än någonsin.

Ebbe Andersson

Gerilla bekämpar bengaliskt intrång

Bergsfolk vägrar »civiliseras»

Stamfolken i Bangladeshs sydostliga bergstrakter, Chittagong Hill Tracts, utgör mindre än en procent av hela befolkningen. Men det förtryck de bengaliska slättfolken utövar mot denna lilla minoritet har fått den att ta till vapen i en Davidskamp för självstyre. Den har inte lämnat regeringen i Dacca oberörda.

Under det gångna året har stamfolkens kamp för självstyre behandlats utförligt i internationell press, i synnerhet sedan det rapporterats om massakrer på byfolk i stamområdena. Också bangladeshiska tidningar har för första gången på mycket länge utförligt behandlat denna känsliga fråga. I synnerhet sen statschefen Ziaur Rahman i vintras försökte genomdriva vidlyftiga undantagslagar för att ta itu med de upproriska. De var dock så vidlyftiga att t o m folk ur Rahmans egna led opponerade sig.

Men kampen fortsätter i Chittagong Hill Tracts och Sydasiabulletinen har tidigare behandlat det svenska skogsprojektet som finns i området. Sten Jonsson som arbetat ett antal år i Bangladesh ger här en utförligare bakgrund till problemen och en presentation av gerillarörelsen Shanti Bahini.

På morgonen den 25 mars 1980 samlades folk från de omkringliggande byarna på Kaukhali marknadsplats och till det lilla buddhisttemplet i närheten, bl a för att börja restaurera templet. Vid 10-tiden öppnade plötsligt enheter ur den bangladeshiska armén eld mot marknaden och folksamlingen kring templet.

Det exakta antalet offer för detta kallblodiga anfall lär aldrig bli känt. Vad man vet är att mer än 50 offer, alla av stamfolksursprung, begravdes i en massgrav i närheten av områdets arméförläggning. Massakern betraktades allmänt som en vedergällning för ett överfall på en militärkonvoj utförd av stamfolksgerillan några veckor tidigare.

Händelserna i Kaukhali förde äntligen upp situationen i Chittagong Hill Tracts (CHT) på förstasidorna i den bangladeshiska oppositionspresen, efter många år av närmast total tystnad. En anledning till att man så öppet vågade ta upp saken var den mycket öppenhjärtiga presskonferens som parlamentsledamoten från CHT, Upendra Lal Chakma (vald för socialistpartiet JSD), höll kort efter massakern.

Bakgrunden

I stora drag återspeglar situationen i CHT samma motsättningar och konflikter som sedan länge präglad, och med förnyad kraft nyligen blossat upp i de nordöstra och östra indiska delstaterna. Samma motsättningar som i varje fall delvis ligger bakom det närmast permanenta inbördeskriget i grannlandet Burma. Det rör sig alltså om motsättningar mellan olika kulturer och samhällsekonomier, mellan icke-muslimska, icke-bengaliska, delvis svedjebrukande bergsfolk och ett starkt enhetligt, muslimskt, bengaliskt samhälle, där våtrisjordbruk står i centrum.

Med den allt mer akuta jordbristen på låglandet framstår det glesbefolkade (0,7 % av befolkningen bor på 10 % av Bangladeshs totala yta!) och i många avseenden relativt ringa utnyttjade CHT som ett område som skulle kunna absorbera en del av det växande befolkningstrycket från slätten. Till konflikten hör naturligtvis också de betydande skogsresurserna, vattenkraften och tänkbara mineraltillgångar, liksom områdets utrikespolitiskt känsliga läge. Att tilltron till CHTs stora resurser och potential är starkt överdriven är en annan sak.

Britterna gav CHT en administrativ särställning, som bl a innebar ett visst skydd mot inflyttning och dominans av låglandsbengalerna. De olika stamfolkens traditionella politiska institutioner tillerkändes en fortsatt roll och makt. (1900 års CHT förordning).

Vid delningen av Indien 1947 fördes CHT till Pakistan, trots att det varit naturligare att istället sammanföra det med

de angränsande bergsområdena i Indien, dvs nuvarande Tripura och Mizoram. Under de följande 30 åren försämrades bergsbefolkningens villkor dramatiskt. Trots att delar av 1900 års lagstiftning fortfarande faktiskt är i kraft, har den urholkats, såväl formellt som i praktiken.

Det mest ödesdigra resultatet har varit den snabba inflyttningen av bengaler från låglandet, vilka lagt under sig alltmer av den bördiga jorden i dalgångarna och nu också börjat konkurrera om jordbruksmark på de mindre branta bergssluttningarna. Bengalerna har också lagt under sig den växande handelssektorn och behärskar skogshanteringen och fisket. Befolkningssiffrorna är talande: Från att 1901 ha utgjort endast 8 % av CHTs befolkning ökade andelen bengaler till 9 % 1951, till 18 % 1961 och till hela 29 % vid den senaste folkräkningen 1974. (148.000 av 508.000).

Det verkliga dråpslaget mot bergsfolkens jordbruksekonomi kom 1962. Då färdigställdes den stora dammanläggningen i Kaptai. 40 % av områdets bördigaste jord försvann under vattenmassorna. 10.000 familjer förlorade sin jord, huvudsakligen utnyttjad för våtrisodling, och 8.000 familjer som använt dalsluttningarna för svedjebruk, totalt närmare en fjärdedel av CHTs hela befolkning, drevs bort från området. Endast en mindre del av dessa fick ny eller likvärdig jord i ersättning. Många fasta jordbrukare tvingades på detta sätt att återgå till svedjebruk. Trycket på den kvarvarande jorden ökade kraftigt, och den ömtåliga balansen i svedjebruksekonomi rubbades. Därmed innebar dammen inte bara en omedelbar förlust och försämrade ekonomiska villkor för bergsbefolkningen. Med mera folk per tillgänglig yta, ökade omloppshastigheten inom svedjebruket, med sjunkande produktivitet, skogsförstörelse och jorderosion som följd. Dammen och de industriellanläggningar m m som följde (bl a pappersbruk, kraftverk och sågverk) satsade nästan enbart bengaler och lockade ytterligare bengaler till området.

Motståndsrörelsen

Den nuvarande motståndsrörelsen kan föras tillbaka till protesterörelsen mot anslutningen till Pakistan 1947. 1954 bildades en studentorganisation mot den politiska förföljelse som den pakistanska regimen bedrev. Organisationen tvingades gå under jorden 1957. Med byggandet av Kaptai-dammen och upphävandet av CHTs speciella status 1964 växte motståndet ytterligare. Först 1966 fick detta dock mera politisk och organisatorisk stadga under namnet *Chittagong Hill Tracts Welfare Association*. Organisationen dominerades av Chakma-folket, den största stamfolksgruppen i CHT. Under självständighetskampen mot Väst-

pakistan 1971 omorganiserades föreningen och fick sin nuvarande form under namnet *Parbotyo Chattgram Jana Sanghat Samity*, förkortat JSS (*CHT People's Solidarity Association*). I valen 1970 och 1973 hade organisationen betydande framgångar och dess främste ledare, advokaten Manobendro Narayan Larma valdes in i parlamentet.

Under Bangladeshs befrielsekamp höll sig organisationen relativt passiv, osäker om ett självständigt Bangladesh skulle vara mera gynnsamt för stamfolkens intressen än ett odelat Pakistan. Redan under kriget framförde dock JSS fyra grundläggande krav: återinförande av rättigheterna enligt 1900 års förordning, betydande självstyre med egen folkförsamling, att stamhövdingarnas administrativa roll skulle bibehållas och att konstitutionen skulle innehålla en garanti mot vidare invandring av bengaler i området. Stambefolkningens passivitet under kriget kom att tolkas som ett tyst stöd åt Västpakistan. Under den efterföljande jakten på samarbetsmän utsattes befolkningen för svåra övergrepp. Under kriget hade också tiotusentals bengaler trängt in i området och tagit över jord som den lokala befolkningen lämnat i sin flykt undan kriget.

1972 bildades *Gono Mukti Fauj*, Folkets armé, JSS:s militära gren, för att försvara befolkningen mot övergreppen och understryka det politiska kravet på självstyre. Bevapningen utgjordes huvudsakligen av vapen som fanns kvar i omlopp efter kriget mot Västpakistan. *Gono Mukti Fauj* blev snart i folkmun "*Shanti Bahini*", Fredskämparna.

1972 års bangladeshiska konstitution infriade inget av JSS:s krav, utan bekräftade de försämringar som formellt införts 1964. Sheikh Mujibur Rahman avvisade alla anspråk på självstyre och rådde JSS:s ledare att verka för en total integration inom Bangladesh som helhet.

Öppen konfrontation

Under månaderna efter kuppen mot Sheikh Mujib i augusti 1975 tycktes en förhandlingslösning åter möjlig. Med Ziaur Rahmans maktövertagande i november samma år ändrades dock läget i ett slag. Bara några veckor efter kuppen presenterade en delegation från CHT på nytt sina krav för den nya regimen. Denna svarade med en våg av arresteringar och övergrepp. Mahabendro och JSS gick under jorden och gerillakampen trappades upp. En öppen och allt blodigare konfrontation var ett faktum.

Regimen i Dacca har under de senaste åren i första hand sökt finna en militär lösning på konflikten. Antalet reguljära och para-militära förband i området har stadigt ökat, för att nu uppgå till 40–50.000 man inklusive polisen. De större

samhällena i CHT har förvandlats till militärbaser, och de militära förbanden har tagit över hotell, civila kontor, skolor, ja, t o m tempel och kloster som förläggningar eller för andra ändamål.

Förutom rena anti-gerillaoperationer, för vilka en särskild "djungelskola" för övrigt nyligen upprättats, utnyttjas truppen för intensiv övervakning av civilbefolkning, samfärdsel och handel, samt för plötsliga raider mot byar i syfte att skrämja befolkningen från samröre med gerillan. Vissa områden har spärrats av helt från all normal tillförsel av mat och andra förnödenheter för att svälta ut gerillan. Den militära uppladdningen har gått hand i hand med en administrativ förstärkning i CHT.

Båttransporter har blivit en blygsam inkomstkälla för bergsfolket sedan Kaptajsjön lagt deras jordar under vatten. (Foto: Thomas Bibin)

Å andra sidan söker regimen erbjuda ett "positivt" alternativ till gerillan och JSS:s politik. Ett speciellt utvecklingsorgan för CHT (*CHT Development Board*) har bildats och i varje fall på papperet har betydande resurser satsats på olika utvecklingsprojekt. Få av dessa

LÄSTIPS:

Håkan Wahlquist: Där berg och slätter möts – Om motsättningar mellan folk i Sydöstra Bangladesh. I Utvecklingens Skugga – Lokalsamhällen i tredje världen. Red. Anders Hjort. SIDA/Libers förlag 1979.

har hittills gynnat stambefolkningen. Man söker också fortsätta med de tidigare försöken att få bergsborna att flytta samman i fasta byar, dels för att kunna skapa alternativ till svedjebuket, genom t ex frukt- och grönsaksodling. Samtidigt är det ingen tvekan om att dessa byar naturligtvis också underlättar den militära kontrollen av befolkningen.

Regimen har också sökt tillämpa den beprövade taktiken att söndra och härska och har satsat på den traditionella stam-eliten. För ett par år sedan bildades ett särskilt stamråd, *Tribal Convention*, där flertalet av de traditionella och mera moderata ledarna för stamfolken samlats. Rådet har nyligen getts vissa nya befogenheter.

tage mot kraftledning. På sista tiden finns det också tecken på en aktivare kampanj direkt riktad mot nya bengaliska bosättningar. I första hand söker man övertala eller hota nybyggarna i syfte att få dem att ge sig av. Eftersom nybyggarna beväpnats blir dock skottväxling och dödsoffer allt vanligare i dessa sammanhang.

Framtiden

JSSs militära styrka, folkliga förankring och politiska budskap har fram till nyligen varit ganska oklara. Under de senaste månaderna har dock en del nya uppgifter framkommit, inte minst genom journalister med goda kontakter med motståndsrörelsen. JSS framställs som en rörelse med mycket stark folklig förankring, där de tidigare motsättningarna mellan majoritetsgruppen Chakma och de många andra stamfolken i stor utsträckning har kunnat överbryggas. Att JSS sedan många år effektivt drivit in "skatt", både från stambefolkningen och som "skyddspengar" från bengaliska företagare, har tidigare varit belagt. Nu görs också gällande att JSS inom de områden som partiet behärskar också etablerat en alternativ administration, byggd på folklig representation från bynivå och uppåt. Jordreform, alfabetisering och produktionsbrigader är några av de rapporterade inslagen.

Den nuvarande ledningen anses vara starkt marxistiskt orienterad, samtidigt som man ligger relativt lågt med den politiska profilen, för att inte stöta bort de troligen starka krafter som mera utpräglat kämpar för ett återskapande av det traditionella samhället och dess kulturinstitutioner. Framför allt frågan om de traditionella stamhövdingarnas, *rajahs*, framtida roll är ännu olöst.

Internationellt har rörelsen goda kontakter med framför allt burmesiska befrielseörelser, däribland Arakans Kommunistiska Parti. I Bangladesh har JSS i varje fall för tillfället stöd från JSD och ett antal små marxist-leninistiska partier.

Beträffande den militära styrkan varierar uppgifterna från c:a 3.000 till 15.000 man. Klart är att gerillaarmén är välutrustad, vältränad och välorganiserad och utgör en besvärlig match för regeringens trupper.

Den bangladeshiska regeringen har nyligen sänt ut trevare för att söka förhandla om situationen. Som ett led i dessa försök frigavs för ett par månader sedan Manobendras bror, Shanto Larma, allmänt betraktad som *Shanti Bahinis* skapare, och fängslad sedan 1976. Formellt har förhandlingarna dock bara förts med den moderata stamfolkseliten i *Tribal Convention*. T o m denna grupp har dock krävt en sådan grad av självstyre för CHT att förhandlingarna strandat. ▶

Samtidigt har det blivit alltmera uppenbart att det vid sidan av en okontrollerad "illegal" invandring av låglandsbengaler också sedan flera år pågått ett centralt planerat och statligt stött koloniseringsprogram. Från de överbefolkade städerna har fattiga bengaler lockats till CHT med löfte om c:a 1,2 hektar jord och häpnadsväckande stora kontantbidrag. (Summor uppåt 15.000 taka eller 4.000 kronor har nämnts.)

Shanti Bahini har svarat med allt tätare attacker mot militär- och polisposteringar, bakhåll mot armétransporter och sabo-

JSS har nyligen offentliggjort sina villkor för att inleda förhandlingar med regeringen. Man kräver bl a

- inflyttningsstopp för bengaler,
- nytt styresorgan för CHT,
- amnesti för alla stamledare,
- bort med militären från CHT,
- undervisning på lokala språk,
- kompensation för offren för Kaptai-dammen,
- jordreform och besittningsrätt över skogen.

Skulle kraven infråas så återstod inte mycket att förhandla om, och det finns inga tecken på eftergifter från regeringens sida.

I stället har övergreppen mot stambefolkningen blivit allt tätare. I september 1980 skövlade armén och bengaliska nybyggare byn Raswabali (Rnagunia Thana). Två personer mördades, och hus och tempel förstördes. Den 19 november grep armén en person i byn Ugalchari (Baihaichari Thana). Han torterades senare till döds i arméförläggningen i Langdu Camp. Under senare hälften av december genomfördes en serie kommandoräder i Barakal och

Khagrachari Thanas. Många hundra hus förstördes och minst en person, en 13-åring, sköts ihjäl. Detta är bara några exempel på vittnesmål som kommit från stamfolket.

I början av december 1980 la regeringen fram ett förslag till en ny undantagslag. Lagförslaget ("Disturbed Areas Act") ger regeringen oinskränkt makt att införa undantagstillstånd där man anser läget "oroligt", vilket då ger polis och militär obegränsade befogenheter. Förslaget anses vara ett försök att godkänna de extrema metoder som polis och militär sedan länge tillämpar i CHT, trots att inget undantagstillstånd rått där.

Motstånd i parlamentet

Regeringens lagförslag väckte dock våldsamt motstånd i parlamentet. Tom inom regeringspartiet var många tveksamma eftersom man fruktade att lagen också skulle kunna användas mot de kritiska inom partiet. En speciell kommitté ser nu över förslaget och mycket talar för att det

kommer att föreläggas parlamentet igen inom kort.

Medan landets regering fortsätter på den inslagna vägen så har åtminstone ett par av landets biståndsgivare dragit andra slutsatser. SIDA fullföljer sitt beslut från 1978 att avveckla sitt skogsprojekt i CHT i sommar. Likaså har Australien beslutat dra sig ur ett starkt kritiserat vägbyggnadsprojekt, enligt vissa uppgifter efter att ha hotats av gerillan.

Ingen lösning inom synhåll

Någon lösning på motsättningarna är inte lätt att se. Men erfarenheterna från grannländerna visar att vare sig en militär seger, massiv invandring eller försök att avvärja en militant motståndsrörelse genom att skapa en samarbetsvillig lokal maktstruktur av moderata och köpta representanter ur stamfolkseleiten, är framkomliga vägar.

Sten Jonsson

Bengal flottar timmer på Kaptaisjön. Timret är en viktig del av slättfolkets "kolonisering" av Chittagong Hill Tracts. (Foto: Thomas Bibin)

Mullrande mullahs

De islamiska krafterna är på marsch i Bangladesh. Under våren har oroligheter förekommit på flera håll i landet. Inspirerade av bl a islamiseringen i Iran har de islamiska prästerna, mullahs, fått ny vind i seglen. Alltsedan självständigheten 1971 har annars Bangladesh varit ett land som inte styrts på religiös grund. Det sedan prästerskapet under frihetskriget ställde sig öppet på den härskande pakistanska sidan. Om detta skriver här Humayun Kaiser, bangladeshare bosatt i Sverige.

Håller det islamiska prästerskapets skugga på att falla över Bangladesh reforminriktade, sekulariserade folk? Om vi tittar på de aktiviteter som bedrivs av mullahs politiska organisationer, inklusive de islamiska studentpartierna, blir svaret ja.

Ayatolla Khomeinis maktövertagande i Iran och ockupationen av Moskén i Mecca har haft ett oerhört inflytande på mullahs och deras aktiviteter i Bangladesh. De har nu åter kommit ut från den undängömdhet de befunnit sig i sedan frihetskriget 1971. Deras aktiviteter har ökat i en sådan utsträckning att den sekulärt inriktade regimen nu måste kompromissa med dem. Rykten har utnyttjats för att provocera, och oroligheter har i vår ågt rum i flera bangladeshiska städer såsom Sylhet, Barisal, Dacca och Chittagong. Huvudmålet för de religiösa krafternas attacker är frihetskämparna, *Mukti Bahini*, som slogs för självständigheten 1971.

Ännu har inte mullahs avslöjat sin politiska organisation men deras viktigaste forum är *Islamic Chattra Sibir*, som i grunden är en religiös gangstergrupp.

Myndigheterna har hamnat i en konfliktsituation. Å ena sidan vill de inte att mullahs politiska makt skall öka, å andra sidan är de alltför rädda för prästerskapets skugga för att slå ner de islamiska krafterna. Regeringspartiet är därvid pragmatiskt men är det för att det är enda möjligheten att överleva. Under de senaste oroligheterna har myndigheterna emellertid tagit till

hårdhandskarna. Det har resulterat i döda och sårade för både *Mukti Bahini* och *Islamic Chattra Sibir*.

Mullahs makt

Bakgrunden till det islamiska inflytande står att finna i att nästan 80 procent av landets befolkning är bönder på landsbygden. Majoriteten av dem lever i stor fattigdom. De flesta saknar utbildning och de följer troget traditionerna. En konservativ religion som Islam har ett oerhört inflytande på dessa människor. I sin egenskap av präst och uttolkare av religionen får mullahn en väldig makt över befolkningen. Också folk i städerna lyssnar intensivt till prästerna.

Ifall mullahs hade använt sin makt till att modernisera landet och lösa dess problem hade saken varit helt annorlunda. Men tyvärr kommer det inte att bli så. Historiskt sett har prästerskapet alltid varit reaktionärt, så också i Bangladesh. I Guds namn saboterar de alla slag av progressiva rörelser och till och med nödvändiga administrativa förändringar och reformer. Några exempel kan nämnas på sådana som mullahs har motsatt sig i Bangladesh: Familjeplanering, banksparande, modern utbildning och sjukvård, jordreformer.

Redan under den koloniala tiden var prästerskapet organiserat politiskt. De motsatte sig alla försök till moderniseringar. Under den pakistanska tiden (1947–1971) engagerade sig mullahs i extremt konservativa rörelser. De fick öknamn om sig för att sätta Washington före Mecca, att vara agenter för imperialismen. Deras kärlek till imperialism och konservatism framgick tydligt 1971 när de samarbetade med den barbariska pakistanska armén mot majoriteten av landets befolkning. Prästerskapet stod bakom de fascistiska organisationerna *Razakars* och *al Badar* som hjälpte pakistanierna i deras folkmord, som kostade tre miljoner människors livet. Kulmen i dessa organisationers aktivitet kom efter att den pakistanska armén kapitulerat 16.12.71. I syfte att skada den nya staten mördade de flera hundra kända intellektuella i Bangladesh, givetvis i Guds namn.

Emellertid bidrog deras destruktiva aktiviteter till att Bangladesh blev en sekulär stat ända från självständigheten. Under frihetskriget kämpade *Mukti Bahinis* inte bara mot den pakistanska armén utan också mot mullahs som ägnade sig åt plundring och åt att sprida hat i Guds namn. Alltsedan den tiden har de islamiska organisationerna och frihetskämparna haft ett spänt förhållande.

Efter självständigheten låg mullahs lågt men de bidade sin tid. I takt med att instabiliteten ökade i samhället, att den redan ödelagda ekonomin försämrades ytterligare och instabiliteten återspeglades politiskt vände sig de breda massorna, som förlorat tron på de sekulära politikerna, mot Islam som en räddning. Mullahs började organisera sig igen.

Hot av mullahs

Visserligen har sedan dess den politiska situationen stabiliserats i Bangladesh genom det korta men nödvändiga undantagstillståndet, genom återupprättandet av demokrati i form av presidentval och öppnande av parlamentet med deltagande av nästan alla de stora politiska partierna och införandet av press- och yttrandefrihet. Därtill kommer att för första gången på 200 år program för att göra landet självförsörjande på mat, för massundervisning, befolkningskontroll och kontroll av de årliga översvämningarna nu har börjat genomföras. Men trots detta växer mullahs inflytande i landet. Förutom människornas allmänna misstro mot de sekulära politikerna är det de förut nämnda händelserna i Iran och Mecca som gjort att mullahs makt har ökat.

För närvarande är det lugnt på ytan men frågan är endast var och när dessa fanatiker kommer att slå till härnäst i syfte att skrämja landets myndigheter. Kanske blir det minoriteterna, särskilt de fattiga hinduerna, som i mullahs åtrå efter makten kommer att få agera syndabockar. Det är också möjligt att de nationella utvecklingsprogrammen kommer att saboteras och slås sönder.

Humayun Kaiser

En konspiration för att skjuta det starka kommunistpartiet CPM i sank. Det är en teori till varför fjolårets anti-bengaliska upplopp ägde rum i Assam. Bo Gunnarsson förklarar här sambandet. CPM kom att framställas som ett rent bengaliskt parti mot vilket assamesernas hat kunde riktas.

Hat mot bengaler — hot mot CPM

Den indiska debatten om Assam-krisen är mycket förvirrad och det finns ingen ände på spekulationerna om orsak, syften och påföljder.

Problemet är oerhört komplicerat och i stort är alla överens bara om en sak: De stora förlorarna är marxistpartiet, CPM.

På några månader har CPM, som sköt upp som en raket i delstatsvalen i Assam 1978, i det närmaste utplånats. Det har skett med en sådan precision att man frågar sig om inte just detta var en av agitationens främsta målsättningar.

Konspirationsteorin går så här:

Marxisterna vann delstatsvalen 1977 i Västbengalen och lilla Tripura och kunde med arbetsro hoppas erövra hela det nordöstra hörnet inklusive Assam som jätte av social oro.

Frossa

Den styrande eliten i Assam får frossa. Valet 1978 får också internationella konsekvenser: De båda supermakterna och Kina spärrar upp ögonen.

Kinas angrepp på Vietnam i februari 1979 får CPM att överge sin neutrala kurs och partiet blir alltmer öppet pro-sovjetiskt.

"Sovjetlakejer" i sadeln in på gränsen till Tibet är en skräckvision för Beijing som i samråd med USA (och CIA) också ser en möjlighet att ge ryssarna tillbaka för Afghanistan.

Samtidigt har, menar pro-sovjetiska källor i New Delhi, kineserna också ögonen på oljefälten i Assam och en hamn i Bengaliska bukten. Vägen dit ligger nästan öppen på andra sidan gränsen i Burma... Rykten säger att 100-talet Assam-ungdomar gått in i Kina för träning.

Enligt samma konspirationsteori ligger Indira Gandhi lågt eftersom också hon vill

bli kvitt marxisterna som är hennes svåraste vedersakare och ett tänkbart sovjetiskt instrument mot henne själv.

Det här är enbart spekulationer. Ingen har trots ansträngningar kunnat visa det minsta lilla bevis på att utländska intressen drar i trådarna i Assam. Men — och det är viktigt — med de anti-kinesiska fördomar och känslor som behärskar den indiska eliten så blir också hypoteser trovärdiga.

Klart är att marxisterna tillfogats skador som de inte kommer att kunna reparera på överskådlig tid.

Chauvinism

Folkrörelsens vapen är ren chauvinism. Man framställer CPM som ett bengaliskt parti och instrument för bengalisk expansionism. Det räcker — assamesernas hat mot bengalerna har en 150-årig historia.

Dessutom finns det korn av sanning i påståendet: CPM har genom sin oförmåga att få fotfäste i alla delstater kommit att betraktas som ett regionalt parti hemmahörande i Västbengalen och Kerala. I Assam har partiet varit helt obetydligt fram till 1978 och det har stötts framför allt av bengaliska hinduer — de flesta immigranter och flyktingar som kom till Assam före 1960.

Professor Hiren Gohain på Gauhati universitet är assames och marxist. Han säger: — Den stagnanta ekonomin och stigande arbetslösheten har ökat klassmotsättningarna i Assam på ett drastiskt sätt. Många fattiga assameser har blivit politiskt medvetna. I valen röstade de inte längre på kongresspartiet. CPM tog över järnvägsmannaförbundet, hade framgångar på teplantagerna och jordägarna blev givetvis alarmerade då arrendatorer och lantarbetare krävde sin rätt. Attacken

mot vänstern började efter delstatsvalen då CPM fick 11 mandat, hela vänstern 26. Lokalpressen utnyttjades i en organiserad kampanj och "utlänningarna" blev ett redskap för att egga upp och mobilisera befolkningen.

Ryktesspridning

CPMs vägran att delta i agitationen för deportering av "utlänningarna" utmålades som ett "vänsterns förräderi" och anti-nationalism. Västbengalens chefsminister Jyoti Basu förvärrade saken genom att anklaga Assam-rörelsen för massmord på bengaler i byn Nalbari men underlät att fördöma indiska arméns påstådda övergrepp mot assamesiska kvinnor. Ryktesspridning förstärkte hetsen. Den statliga, all-indiska radion spelade dagligen flammande patriotiska sånger.

Mer än 200 marxister har misshandlats sedan nyår.

Nibaran Bora, politiker som fängslades då armén ingrep, säger:

— Om vi är mot vänstern så beror det på att vänstern söker motarbeta oss. Att dom är pro-sovjetiska spelar ingen roll, vi har ju ingenting till övers för kineserna.

Han pekar ut den lilla delstaten Tripura på kartan.

— Se vad som skett här, säger han. På tjugo år har bengalerna trängt ut stamfolken som i dag är en maktlös liten minoritet. Vi har samma fenomen i två distrikt i Assam. Bengalerna där väljer de sina till parlamentet. Vi måste förhindra en spridning av detta bengalparti som predikar mer "bengalism" än marxism.

Bo Gunnarsson

Lankesisk byteshandel

Det svenska företaget Sukab (Svensk Utrikeshandel Kompensations AB) som ägs av 80 stora svenska kooperativa och privata företag har tillsammans med ett företag som handlar med ädelstenar, Garanti Invest, gjort upp om en sk kompensationsaffär med Sri Lanka. Svenska exportvaror ska ny bytas mot lankesiska safirer för 2,3 milj kronor. Sukab har tidigare varit med om att förmedla kompensationsaffärer med andra u-länder, bl a Indien, Pakistan och Bangladesh. (DN 11.3.81.)

Kapningen gynnade Zia

Den uppmärksammade kapningen av ett pakistanskt inrikesflygplan i början av mars som upplöstes först efter en vecka, i Syrien, kan ha stärkt Zia-uls ställning i Pakistan. Regimen har utnyttjat kapningen som ett vapen mot oppositionen. Bl a har en provisorisk författning införts som hindrar en rad politiska grupperingar från att framträda öppet. Dit hör främst det pakistanska folkpartiet lett av Ali Bhuttos änka Nusrat. Det har spekulerats i att en son till Bhutto skall ha stått bakom flygplanskapningen.

Tillfället att slå till mot oppositionen kom lägligt för Zia, eftersom han under våren kommit att få en bred allians av oppositionspartier mot sig. Den 6 februari bildades nämligen MRD (Rörelsen för återupprättande av demokratin), en front bestående av nio politiska partier i landet. Deras krav var att den nuvarande regeringen skall avgå, undantagstillståndet hävas och val hållas inom tre månader. Partierna hade dessutom låtit göra den 2 mars till en nationell protestdag.

Samma afton ägde kapningen rum, som kommit att skada oppositionen allvarligt. Många politiska ledare och aktivister har fängslats.

Karmals ekonom hoppar av

Mohammed Siddiq Farhang, högstående ekonomisk rådgivare till Babrak Karmal, har hoppat av till Indien. Han beskyller Karmal för att ha svikit ett löfte om att de sovjetiska styrkorna i Afghanistan skulle ha lämnat landet i början av 1981, och att folkets framtid skulle få avgöras av dess egna representanter. Farhang som varit fängslad flera gånger under tidigare regimer säger att de flesta afghaner önskar att de 85 000 sovjetiska soldaterna ska lämna landet. (Information 14.3.81.)

Många möjligheter adoptera barn

Väntetiden för att få adoptera ett utländskt barn har minskat kraftigt. Detta sedan Socialstyrelsen har auktoriserat ytterligare organisationer som förmedlar adoption. Dessa är: Adoptionscentrum, Stockholm, Alla Barns Vänner, Hovås, Barnen framför allt-Adoptioner, Mölndal, Sri Lankas Barns Vänner, Piteå, Swedish Association for Adoptive Childrens Welfare, Uppsala och Indo-Swedish Intercountry Adoption, Åkers Styckebruk. Orsaken till att Socialstyrelsen auktoriserat dessa är att man vill minska antalet privatförmedlade adoptioner som kan bli mycket kostsamma. (DN 11.3.81.)

Mujibs dotter ny partichef

Shejk Mujibur Rahmans dotter Hasina Wajed har utsetts till ny ledare för

Awami League i Bangladesh. Hon har levt i exil i Indien alltsedan hennes far mördades 1975. Awami League utgör den viktigast oppositionen mot president Ziaur Rahman, men partiet är splittrat i två fraktioner, en prosovjetisk och en proamerikansk. Hasina Wajed som nu återvänder till Bangladesh har den personliga ambitionen att kräva rättegång mot de män som mördade fadern. (Far Eastern Economic 6.3.81.)

P-sprutan skadar även i Sverige

Det ökända preventivmedlet Depo-Provera, vars skadeverkningar har uppmärksammats flera gånger i Sydasiabulletinen, har förorsakat lidande också i Sverige. Den 6 april inleddes i Malmö en rättegång mot tillverkarna av Depo-Provera, det USA-ägda läkemedelsföretaget Upjohn. En kvinna hävdar att medlet gjort henne till man p g a hormonrubbingar.

Depo-Provera vars fördel är att det endast behöver sprutas in en gång i kvartalet används idag av miljontals kvinnor i u-länderna. Det distribueras bland annat av SIDA. (Arbetet 5.4.81.)

Lars Eklund

En prenumeration

på Sydasiabulletinen är nu billigare än nånsin. Vi har sen 1978 stadigt sänkt priset, närmare bestämt i takt med inflationen. Med resultat att vi idag är en av de billigaste tidskrifter som går att få.

Sydasiabulletinen har nu funnits i drygt fyra år. Upplagan är 2 000 ex, men vi har bara 600 prenumeranter. I denna tid när kulturbidragen hotas och tryckkostnaderna ökar finns det anledning att påpeka att prenumeranterna är ryggraden i vår ekonomi.

Alltså: prenumerera!

Uppmana andra att göra det!

Sprid tidningen till de alltför många mörka hörn där den ännu är okänd!

Indienfarare!

Nästa nummer av Sydasiabulletinen kommer att handla om att resa till och i Sydasien. Färska tips och erfarenheter i massor.